

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DIVADELNÍCH, FILMOVÝCH A MEDIÁLNÍCH STUDIÍ
Bakalářské prezenční studium

**KULTURNÍ STEREOTYPY V SERIÁLU MĚSTEČKO SOUTH
PARK**

(CULTURAL STEREOTYPES IN SOUTH PARK SERIES)

Bakalářská diplomová práce

LUKÁŠ TRČKA

Vedoucí práce:

Mgr. Jakub Korda

Olomouc 2009

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem v ní uvedl veškerou použitou literaturu a prameny.

V Olomouci dne.....

.....

Lukáš Trčka

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé práce Mgr. Jakubu Kordovi za podnětné připomínky a rady a za pomoc se sehnáním odborné literatury.

OBSAH:

Úvodní citace k seriálu <i>Městečko South Park</i>	5
Úvod	7
1. Odborné prameny k tématu a úvod k <i>Městečku South Park</i>	10
1.1 Vydané publikace a odborné prameny k tématu.....	10
1.2 Obecný úvod k <i>Městečku South Park</i>	13
1.3 Stereotypní konstrukce postav v <i>Městečku South Park</i>	14
2. Úvod do tematiky stereotypu	16
2.1 Dělení sociálních skupin pomocí stereotypu a jejich vlastnosti.....	18
2.2 Kulturní stereotyp.....	20
3. Stereotypní reprezentace etnických minorit	21
3.1 Současný mediální obraz Afroameričanů.....	21
3.2 Výskyt černošského stereotypu v <i>Městečku South Park</i>	23
3.2.1. Stereotypní vlastnosti reprezentující obraz Afroameričana v <i>Městečku South Park</i>	25
3.3 Vyobrazení příslušníků židovského etnika a náboženství.....	28
4. Náboženské motivy a stereotypy v <i>Městečku South Park</i>	30
4.1 Úvod k reprezentaci různých podob náboženství v <i>Městečku South Park</i>	30
4.2 Způsob humoru a vyobrazení představitelů křesťanského náboženství.....	32
4.3 Stereotypní reprezentace zástupců římskokatolické církve.....	34
4.4 Vize náboženské plurality v <i>Městečku South Park</i>	38
5. Stereotypní vyobrazení genderových rolí v <i>Městečku South Park</i>	41
5.1 Úvod do stereotypní reprezentace genderových rolí v médiích.....	41
5.2 Stereotypní vyobrazení mužů v <i>Městečku South Park</i> z hlediska genderové role.....	43
5.3 Stereotypní vyobrazení ženy v <i>Městečku South Park</i> z hlediska genderové role.....	45
5.4 Reprezentace rodiny z hlediska genderového rozdělení rolí muže a ženy v <i>Městečku South Park</i>	48
5.5 Stereotypní znázornění dítěte a otázka existence dětského genderového vymezení v <i>Městečku South Park</i>	50
Závěr	53
Anotace.....	56
Annotation.....	57
Literatura a prameny.....	58
Citované internetové zdroje a články.....	58

ÚVODNÍ CITACE K SERIÁLU *MĚSTEČKO SOUTH PARK*

„Stejně tak jako filozofie, je Městečko South Park nepochopené...věřte nebo ne, cílem Městečka South Park i filozofie obecně je objevovat pravdu a přetvářet svět v lepší místo k žití. Rozdílem zůstává, že filozofie obvykle používá méně šokující přístupy, jak donutit jedince kriticky smýšlet o sobě, o svých vírách a okolní realitě...“¹

„‘Nebezpečí’, které Městečko South Park představuje, má co dočinění se schopností vyobrazení dialogu a svobodného úsudku...Filozofie i Městečko South Park v podstatě navádějí jedince a poskytují jim intelektuální pomůcky, které potřebují, aby se stali moudrými, svobodnými a dobrými.“²

„Chápat Městečko South Park přímočaře znamená chápat jej špatně. Neslušný návrh Jonathana Swifta je samozřejmě také možné chápat přímočaře, ovšem s takovými úmysly nebyl napsán. Městečko South Park se chopí předsudků, vykřičí je nazpět obecnstvu, přitom ukáže jejich trhliny a tím neutralizuje jejich sílu urážet. Pořad obrací politickou korektnost naruby pomocí nespoutaného humoru, nemá nic za svaté a zesměšňuje tak vše tou nejpřímější cestou.“³

„Městečko South Park slouží jako ovád, který se snaží probudit americkou kulturu ze své vlastní bezmyšlenkovitosti a ignorance. Seriál vyvolává diskuze a debaty, které vedou mnohé občany ke konverzaci nad etickými záležitostmi, jež by jinak zůstaly nepovšimnuty v pozadí...“⁴

¹ ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 2. (Překlad do češtiny: Trčka, Lukáš, dále již jen: Př.L.T.)

² YOUNG, William W.: *Flatulence and Philosophy*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 6. (Př.L.T.)

³ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 220. (Př.L.T.)

⁴ YOUNG, William W.: *Flatulence and Philosophy*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 13. (Př.L.T.)

„Městečko *South Park* je náš dvorní šašek, profesionální pitomec, něco jako morální kompas pro ostrov zastaralých maskotů. Donutí nás přemýšlet o věcech, o kterých bychom jinak nepřemýšleli, a nutí nás smát se z plných plic. Je to náš vlastní filozofický produkt hygieny, čistič mentálních cest...“⁵

„...má obsah, předkládá názory, a svým vlastním způsobem sděluje argumenty. Jednou je vyznění pozitivní, jindy zase kritické. Ale protože jsou poselství přítomna, Městečko *South Park* má potenciál přimět diváky přemýšlet. Může tedy, a docela často se tak i stane, rozpoutat úvahy a diskuze o důležitých problémech.“

6

⁵ WAY, Tom: *Douching Your Truth Canal and Other Forms of Rational Hygiene*. In: HANLEY, Richard: *South Park and Philosophy. Bigger, Longer and more penetrating*. Chicago: 2007, s. 288. (Př.L.T.)

⁶ MURTAUGH, Kevin J.: *Blasphemous humor in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 36. (Př.L.T.)

ÚVOD

Televizní seriál *Městečko South Park* je známý v mnoha zemích po celém světě, ale obecná představa o tomto animovaném díle bývá většinou zavádějící. Je totiž snadné tento pořad nesprávně interpretovat na základě zkreslujícího dojmu z jeho primitivní animace a vzhledem k nadměrnému užívání vulgárních vyjádření.

Městečko South Park je satirický seriál, který často reaguje na kulturně-politické dění ve Spojených státech amerických. Jeho tvůrci Matt Stone a Trey Parker se vyjadřují k otázkám náboženského vyznání, zaměřují se na zobrazování minoritních skupin (například etnických a národních) a jejich interakci s majoritní společností, dále vytvářejí obraz rodiny pomocí genderově vymezených rolí muže a ženy, a v neposlední řadě též analyzují různá tabu témata současné společnosti. Tyto jevy jsou v pořadu znázorněny pomocí stereotypní reprezentace daných skupin. Také výstavba anekdot, charakteristika postav a vytváření zápletek jednotlivých epizod svědčí o záměrném a do nejmenších detailů promyšleném zacházení se stereotypní reprezentací.

Můžeme shrnout, že pro seriál je práce se stereotypem klíčová, charakteristické rysy postav splňují stereotypní představy, humor plyne ze stereotypních očekávání recipienta, vizuální reprezentace určitých společenských skupin vychází ze stereotypního obrazu. Abych potvrdil či naopak vyvrátil výše zmíněné teze, rozhodl jsem se seriál zkoumat z hlediska práce se stereotypní reprezentací. Cílem bude analyzovat epizody seriálu a prostřednictvím analýzy se zaměřit na zacházení s jevem stereotypní představy, vizuální reprezentaci a zhodnocení celkového sdělení seriálu, pozitivního či negativního, ke stereotypně vnímanému jevu.

Na základě sociologických studií, věnujících se problematice stereotypu, prozkoumám přístup tvůrců k jednotlivým zobrazeným skupinám a jevům, jež se v *Městečku South Park* vyskytují. S přihlédnutím ke kontroverzní povaze seriálu se pokusím zjistit, zda se v něm objevují negativní či pozitivní stereotypy a předsudky, zda seriál stereotypy potvrzuje nebo vyvrací a kriticky je komentuje.

Městečko South Park bývá citováno v celé řadě diplomových prací, které se zabývají úrovní jazykového vyjádření v současných médiích, o seriálu

samotném však mnoho odborných statí napsáno nebylo. I v zahraniční literatuře jsou odborné publikace na toto téma spíše vzácné, ty, které byly vydány, slouží jako zdroj informací a podkladů, jež využiji k vlastní analýze seriálu. Úkolem práce tak bude i doplnit mezeru mezi odbornými texty, jenž se seriálu věnují, a zároveň zkoumat dílčí prvky seriálu v souladu s poznatky vyplývajícími z teorií týkajících se kulturních stereotypních reprezentací v médiích.

Práce je zaměřena pouze na samotný televizní seriál, skládající se z dvacetiminutových epizod. Vzhledem k existenci velkého množství epizod⁷ bude klíčem k selekci téma jednotlivých dílů seriálu. Rozhodujícím hlediskem pro výběr epizod, které zmiňuji ve své práci je jejich konkrétní děj, a do jaké míry se v něm objevuje téma reprezentace kulturního stereotypu, či je-li epizoda přímo vystavena na zápletku vycházející ze stereotypního obrazu. Celovečerní počin *Městečko South Park: Peklo na Zemi (South Park: Bigger, Longer, Uncut. 1999)* v této práci zahrnut není.⁸

V jednotlivých kapitolách a podkapitolách práce se budu soustředit na obrazy skupin podléhajících stereotypnímu zařazení, které jsou v rámci seriálu zobrazovány nejvíce. Patří mezi ně zástupci určité rasy, etnické minority, skupiny vyznávající náboženskou víru, nebo muži a ženy vnímaní z hlediska genderových perspektiv. V podkapitolách se budu věnovat analýze reprezentace skupin Afroameričanů, Židů, křesťanů, zástupců římskokatolické církve i dalších náboženství, dále pak na genderově vymezené role muže a ženy a obrazy dětí.

Aby byl dobře pochopen záměr mé práce se stereotypní reprezentací při analyzování seriálu, je koncept stereotypu v úvodní části dostatečně vysvětlen, rámcově se zde také snažím o zdokumentování vývoje teoretických názorů na danou tematiku. Po krátké sumarizaci základních informací o seriálu samotném jsou již kapitoly rozděleny podle stereotypních skupin vyobrazených v *Městečku*

⁷ Zatím dvanáct kompletních sezón, v kterých se vysílalo 181 epizod, v březnu 2009 se na Comedy Central začala vysílat třináctá řada seriálu. <http://www.southparkstudios.com/guide/html> 12.3.2009.

⁸ Tato práce se soustředí pouze na seriál, vysílaný na televizních obrazovkách, celovečerní film *Městečko South Park: Peklo na Zemi (South Park: Bigger, Longer, Uncut. 1999)* je strukturován odlišným způsobem, proto zde rozebírán nebude.

South Park a analýzy reprezentací těchto skupin na základě kulturních, mediálních a sociologických studií.

1. ODBORNÉ PRAMENY K TÉMATU A ÚVOD K MĚSTEČKU SOUTH PARK

1.1 Vydané publikace a odborné prameny k tématu

Tato práce vychází z odborných publikací, které byly k tématu *Městečka South Park* doposud vydány. Jde o tři publikace v anglickém jazyce vydané na území Spojených států amerických, jmenovitě *Blame Canada! South Park and contemporary popculture* autorky Toni Johnson-Woods,⁹ *South Park and Philosophy. You know I learned something today*, vydaná editorem Robertem Arpem, a *South Park and Philosophy. Bigger, longer and more penetrating*, soubor studií zkomponovaný Richardem Hanleym.

Prvně jmenovaná publikace představuje faktografickou studii, v níž je popsán vznik seriálu a všeobecné informace o něm, nechybí ani pojednání o autorském tandemu a mediální reakce na různé epizody. Autorka dále popisuje souvislosti mezi děním v seriálu a současnými politickými a populárně-kulturními událostmi v rámci amerického kontinentu.¹⁰ Tam, kde publikace *Blame Canada! South Park and contemporary popculture* zůstává u popisných informací týkajících se seriálu, další dvě kompilace studií od několika různých amerických univerzitních profesorů zachází dále a hlouběji v oblasti analýzy témat prezentovaných v seriálu. Jsou jimi *South Park and Philosophy. You know I learned something today* a *South Park and Philosophy. Bigger, longer and more penetrating*. Publikace jsou koncipovány tak, že v jednotlivých kapitolách autoři nejprve analyzují různá témata nacházející se v seriálu a rozebírané jevy následně aplikují na konkrétní epizody, které se dané problematice věnují. Autoři textů vycházejí z různých filozofických směrů, na jejichž základě interpretují obsah epizod *Městečka South Park*. Tématem studií je nadále analýza vhodnosti humoru, prevalence tabuizovaných témat v seriálu a reakce společnosti na zkoumání hranic etické morálky.

⁹ Příjmení této americké autorky i jiných autorek citovaných v této práci neskloňuji podle českého vzoru z důvodu koherence s anglickým originálním názvem citovaných publikací a studií.

¹⁰ Zde je použit výraz americký kontinent, přestože se seriál zabývá převážně americkými reáliemi; jsou zde zahrnuty i mezinárodní vztahy se sousedními zeměmi, a to Kanadou a Mexikem, ojedinělá je již zmínka o Jižní Americe, dvoudílná epizoda „Pandemie“ se zčásti odehrává v Peru.

Vzhledem k faktu, že tématem této práce je analýza stereotypní reprezentace v seriálu *Městečko South Park*, vycházím také ze sociologických studií, které se zabývají definicí stereotypu a existencí tohoto jevu v rámci televizního a filmového média. Čerpám z novějších publikací na dané téma, které shrnují významné studie v oblasti kulturního stereotypu a zároveň reflektují současný mediální obraz společnosti a existenci fenoménu stereotypu v něm.

Hintonova studie *Stereotypes, Cognition and Culture* se zabývá vymezením pojmu stereotypu a procesu stereotypního vnímání, dále vývojem názorů a hodnocením studií vydaných k této problematice. Publikace analyzuje kognitivní procesy u lidí při vytváření stereotypizace a aplikuje proces vnímání stereotypu jedince na rámec současné populární kultury. Studie *Stereotyping and social reality* zkoumá existenci stereotypu ve vztahu k procesům kategorizace, identifikace a osobní percepce, dále se pak věnuje spojitosti stereotypu s existencí předsudků a jejich možných sociálních dopadů na společnost.

„Eseje o reprezentaci“ Richarda Dyera *The Matter of Images* zkoumají roli stereotypu v dnešních vizuálních médiích, jak se vytvoří obraz zástupce určité skupiny a jak je používán a vyobrazen v médiích a ve filmu. Dyer představuje skupiny stereotypní reprezentace a dále se ve své studii soustředí na obraz homosexuála ve filmu. Kompilace studií *Images that Injure* je strukturovaná do kapitol, které se věnují stereotypnímu obrazu skupin v současných médiích a jeho negativních konotací, zkoumá stereotypní reprezentace minoritních, etnických, národních a rasových skupin. Je tedy strukturovaná obdobně jako tato práce.

Všechny tyto publikace se věnují fenoménu stereotypu, procesům vnímání a kategorického zařazování s ním spojeného, dále dopadu jevu na současnou společnost a aplikaci teorií na současná vizuální média. Vhodné teorie a názory budou citovány a aplikovány právě na seriál *Městečko South Park*.

Při výzkumu, zda se podobnému tématu již nevěnovaly práce univerzitních studentů, jsem narazil na několik zmínek o *Městečku South Park*. Kolega Lukáš Gregor se ve své diplomové práci věnoval animovanému seriálu

Simpsonovi,¹¹ *Městečko South Park* zmiňuje jen okrajově. Zajímavostí je uvádění *Městečka South Park* jako příkladu televizního pořadu s problematickým uvedením na obrazovce, kde je přítomná agresivita a neslušné výrazy. Ladislav Škvařil ve své diplomové práci „Vliv médií na agresivitu dětí II. stupně Základní školy“ zkoumá případný morální dopad na mladé diváky seriálu a jeho morální a estetické hodnoty.¹² Vzhledem k úrovni jazykového vyjadřování v současných médiích seriál zmiňuje bakalářská práce „Language of emails“ Kateřiny Pardubové,¹³ dále se zmínky o *Městečku South Park* objevují v práci „Metapop“ Martina Poláčka, která se věnuje současné vizuální kultuře a nynějšímu stavu médií.¹⁴

Mimo literaturu je dalším zdrojem práce seriál samotný, z dvanácti sezón existence pořadu jsem zvolil několik epizod,¹⁵ které se zabývají problematikou prezentace etnických, rasových, minoritních a náboženských skupin, dále genderového vyobrazení postav, nebo jen svými anekdotami poukazují na existenci kulturních stereotypů.

Název seriálu je zde uváděn v českém překladu¹⁶ vzhledem k tomu, že byl vysílán i na tuzemských televizích právě pod tímto názvem. Pokud cituji jednotlivé epizody, uvádím jejich název také v českém překladu z důvodu lepší srozumitelnosti.¹⁷ České veřejnoprávní a soukromé televizní stanice odvysílaly jen prvních šest sezón seriálu, proto vycházím z českých názvů epizod, jak byly

¹¹ GREGOR, Lukáš: *Pod střechami Springfieldu*. Diplomová práce, Filozofická fakulta Univerzity Palackého. Olomouc: 2008.

¹² ŠKVAŘIL, Ladislav: *Vliv médií na agresivitu dětí II. stupně Základní školy*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita. Brno: 2007.

¹³ PARDUBOVÁ, Kateřina: *Language of emails, Forms of spoken and written language*. Bakalářská práce, Filozofická fakulta, Masarykova Univerzita. Brno: 2006.

¹⁴ POLÁČEK, Martin: *Metapop*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita. Brno: 2007.

¹⁵ Epizody, jejichž náměty se věnují náboženství, zobrazení etnických skupin, popřípadě rasismu, genderovému rozdělení rolí v rámci rodiny, nebo epizody, které jen okrajově využívají stereotypních vlastností určitých skupin k uvedení alespoň krátké anekdoty.

¹⁶ Český název *Městečko South Park*, originální pouze *South Park*

¹⁷ Vycházím z podobného principu, s kterým pracují publikace *Blame Canada! South Park and contemporary popculture* a *South Park and Philosophy. You know I learned something today*, pro lepší srozumitelnost uvádím celé názvy epizod, například tedy cituji epizodu „Smrt“ raději než epizodu „106“, což je systém značení odkazující k pořadí sezón a epizod.

uvedeny na televizní obrazovce, názvy pozdějších epizod cituji z oficiální české internetové stránky seriálu.¹⁸

1.2 Obecný úvod k *Městečku South Park*

Městečko South Park je komerčně nejméně úspěšným seriálem americké televizní stanice Comedy Central,¹⁹ od doby svého vzniku v roce 1997 tento pořad vzbudil velký rozruch v médiích po celém světě. O to, že je *Městečko South Park* citované v médiích dodnes, se postaraly různé kontroverzní epizody v průběhu několika let existence seriálu, přičemž hlavním tématem těchto epizod byla náboženská tematika.²⁰

V současnosti je na amerických televizních obrazovkách animovaný pořad vidět nadále, třináctá série má premiéru na stanici Comedy Central od března 2009,²¹ tvůrci podepsali smlouvu ke vzniku celkem patnácti sezón, zatím je tedy konec seriálu plánován na rok 2011.²² Ukončení vysílání plánují tvůrci v podobě druhého celovečerního filmu, který by patnáct let existence tohoto kultovního díla uzavřel.²³

Dvanáct let vysílání na televizních obrazovkách značí jistou kvalitu seriálu a jeho divácký potenciál. Myšlenky, kritické názory a satirická podoba pořadu během 181 epizod, které byly vysílány, vzbudily rozporuplné reakce diváků i

¹⁸ Od sedmé řady seriálu používám názvy přeložené českým oficiálním fanclubem seriálu na internetové adrese <http://south-park.cz/>, zde jsou přeložené také veškeré titulky k jednotlivým epizodám a tato oficiální internetová stránka je tak nejdůstojnějším zdrojem informací a přeložených názvů v českém jazyce.

¹⁹ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 8.

²⁰ Největší rozruch vzbudily epizody „Krvavá Marie“ a „Vášnivá katolická láska“, věnující se otázkám křesťanské církve a zesměšnění kněží a jejich skandálů, načež se ze strany křesťanských organizací zvedla vlna protestů proti seriálu (viz. MURTAGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed.: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 29 – 35.) Kvůli epizodě „Zavřený v komoře“, která satiricky útočila na církev Scientologie, tvůrce seriálu veřejně žaloval scientolog Tom Cruise. Také kvůli této epizodě tvůrčí tým seriálu opustil po devíti letech Isaac Hayes, hlas postavy černého kuchaře Šéfa. Viz. DVOŘÁK, Stanislav. *Cruise prohrál bitvu ve válce se South Parkem*.

<http://www.novinky.cz/clanek/85724-cruise-prohral-bitvu-ve-valce-se-south-parkem.html>
14.3.2009.

²¹ <http://www.southparkstudios.com/html> 9.2.2009.

²² DVOŘÁK, Stanislav. *Nové série South Parku míří na mobily*.
<http://www.novinky.cz/clanek/121599-nove-serie-south-parku-miri-na-mobily.html> 14.3.2009.

²³ DVOŘÁK, Stanislav. *Seriál South Park skončí celovečerním filmem*.
<http://www.novinky.cz/clanek/155191-serial-south-park-skonci-celovecernim-filmem.html>
14.3.2009.

médií, a vyprovokovaly soudní žaloby od zástupců organizovaných náboženských církví a známých osobností.

Seriál vychází z formátu televizní situační komedie, každá epizoda má uzavřený děj a v dalším díle se vše vrací do původní nezměněné polohy. Jako (absurdní) příklad nám může posloužit postava Kennyho, která až do konce páté série umírá na konci většiny epizod, přičemž je v následující epizodě bez vysvětlení opět naživu mezi ostatními vůdčími postavami seriálu.²⁴

Podoba jednotlivých epizod seriálu je různá, tvůrci používají vlastních nápadů k výstavbě fabule epizody nebo se nechají inspirovat příběhem známého filmu či románu, intertextuálně tak propojí citovaný materiál s vlastními nápady a prostředím seriálu. Zápletky epizod také vychází ze současného politicko-kulturního dění, forma satirické hyperboly reagující na nové události pak taktéž slouží jako základ jednotlivých dílů seriálu.

1.3 Stereotypní konstrukce postav v *Městečku South Park*

Seriál představuje malé město a jeho obyvatele, jejichž charakteristické vlastnosti jsou vystavěny převážně na stereotypních reprezentacích. Vzhledem k humoristické povaze seriálu a jeho animované podobě je toto jasná volba tvůrců, jak co nejjednodušeji a nejjasněji vykreslit jednotlivé postavy v kombinaci s výsledným komickým efektem.

Postavy jsou ztělesněné ideogramy reprezentací, ať už tvůrci znázorňují věk, pohlaví, národnost nebo etnický původ osoby, vždy dochází k práci se stereotypní představou dílčí zkoumané vlastnosti a k zahrnutí diváckých očekávání. Snad každý obyvatel South Parku je nositelem typických vlastností, charakteristických pro určitou skupinu, ke které dotýčný patří. Tyto vlastnosti jsou ovšem přehnané ad absurdum a tak jsou postavy a jejich chování zdrojem nadnesených komických situací. Tato přehnaná stylizace slouží jako zamýšlený nástroj útočné satiry.

Při pohledu na fiktivní město v coloradských horách je paradoxem, že vzhledem k jeho velikosti zde najdeme zástupce všech rasových, etnických,

²⁴ Kenny umírá na konci většiny epizod, s výjimkou vánočního dílu „Pan Hankey“, či dílu věnovanému Terrenci a Phillipovi („Bez mé řiti ne“), kde nevystupují hlavní postavy seriálu.

věkových a sociálních skupin. Reprezentace zahrnují zástupce všech sociálních vrstev, od představitelů těch nejchudších (rodiny McCormicků), přes typické představitele střední sociální vrstvy (rodiny Marshových a Brofslovských), až po sociálně nejvýše postavené, nejbohatší obyvatele South Parku (rodina Blackových). Přítomny jsou postavy různých barev pleti, například afroamerické postavy Šéfa a Tokena Blacka, i národností, například Kanadčan Ike nebo čínský majitel rychlého občerstvení Tuong Lu Kim. Dále jsou k vidění zástupci všech věkových skupin (od dětí v mateřské školce, až po seniory) i minoritní sexuální orientace (Velký teplý Al, pan Garrison). V South Parku žijí též osoby věřící, vyznávající římskokatolickou církev, ovšem výjimkou zde není ani jakékoli jiné vyznání víry (například mormonské nebo scientologické).

Čtveřici hlavních představitelů tvoří mladí, školou povinní chlapci. Patří mezi ně postavy Stana (vůdce, hrdina, alter ego tvůrce Treye Parkera), Kylea (filozof, Žid, alter ego tvůrce Matta Stonea), Kennyho (žijící na podpoře, zamumlaný projev cenzuruje jeho vulgární poznámky) a Cartmana (představující zlý, chamtivý a nenávistný charakter v seriálu).

2. ÚVOD DO TÉMATIKY STEREOTYPU

Dnešní společnost je velmi různorodá. Aby se v ní člověk jakožto jedinec lépe zorientoval, vytváří si různé zjednodušující zkratky při procesu poznávání a vnímání externí reality. I přes rozdílnost a různorodost všech lidských společenstev se individuuum snaží kategorizovat (díky opakujícím se vzorcům chování jedinců, náležících k určité sociální skupině), zařazuje do skupin, škatulkuje a zjednodušuje. Jeden z těchto procesů v rámci kategorizace je aplikace stereotypu.

Proces vytváření stereotypu je připisování charakteristických vlastností lidem na základě jejich sounáležitosti k určité skupině.²⁵ Stereotypní vnímání aktivujeme, jestliže řadíme jedince do sociální skupiny, která splňuje společné charakteristické atributy. Pokud je jedna skupina cílem aplikace stereotypních vlastností přidanych od skupiny druhé, jedná se o sociální stereotyp.²⁶

Termín stereotyp poprvé použil Walter Lippmann ve své publikaci *Public Opinion* z roku 1922. Tvrdil, že stereotypy jsou zjednodušené obrazy představ v našich myslích, že nemůžeme pojmout celý reálný okolní svět, pomáháme si zjednodušeným obrazem, stereotypem.²⁷ Pohlaví, rasa, fyzické rysy, věk, vzhled a oblečení, to vše jsou vlastnosti lidí, které je kategorizují a identifikují, směřují tak k procesu vytváření stereotypu.²⁸ Podle Lippmanna jsou stereotypy ne zcela pravdivé, většinou obsahují negativní konotace, vyvíjejí se nesnadno a jsou těžko měnitelné.²⁹

Již tato první Lippmannova teorie o stereotypch byla ale natolik nadčasová a pravdivá, že je nadále uznávanou a akceptovanou prací pro vědce i laickou veřejnost.³⁰ Další významnou teorií týkající se stereotypního obrazu byla sociálně psychologická studie, zkoumající mimo jiné propojení stereotypní

²⁵ OAKES, Penelope J. - HASLAM, S. Alexander - TURNER. John C.: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 1.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 8.

²⁸ Tamtéž, s. 5.

²⁹ Tamtéž, s. 9.

³⁰ PERKINS, T.E.: *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 139.

představy a předsudků, od dvojice Katz a Braly z roku 1933.³¹ Studie Adorna a kolektivu z roku 1950 se věnovala analýze autoritativní osobnosti, jež má sklony k užívání stereotypních představ a předsudků z důvodu svých panovačných vlastností.³²

O několik desítek let později Tajfel způsobil přesun zájmu vědeckého průzkumu z analýzy existence stereotypu na proces vzniku a vytvoření stereotypu a charakterizoval tvoření stereotypů jako produkt normálního kognitivního procesu typického pro všechny jedince ve společnosti.³³

Proces aplikace stereotypu není jednosměrný, jedinec vnímá určitou cílovou skupinu, které přiřazuje stereotypní vlastnosti, on sám je však členem jiné sociální skupiny, které jsou také přiřazovány stereotypní vlastnosti. Jedná se tedy o interakci meziskupinovou.³⁴ Každá společnost pokládá sebe samu za tu hlavní, centrální a důležitější, jakékoliv druhé skupiny jsou pro ni vedlejší, okrajové, a ne tak důležité.³⁵ Takovéto vnímání ostatních na základě přiřazení jedince k určité skupině ovšem může být nebezpečné, automaticky si totiž myslíme, že skupiny, do kterých se sami neřadíme, jsou druhořadé, ne tak dobré jako skupiny, do kterých patříme. Proces takového zjednodušování ovšem dává podnět vzniku předsudků, diskriminaci a útlaku.³⁶

Podle Hintonu se proces vytvoření stereotypu skládá ze tří bodů.³⁷ Prvním je identifikace určité skupiny lidí za pomoci specifické charakteristiky, tou může být náležitost k určité národnosti, etnické skupině či pohlaví, věku a zaměstnání. Druhým bodem je přidání doplňkové informace k této již existující skupině, tím může být vlastnost, například Angličané mohou být označováni jako staromódní (tradicionalní). Posledním bodem je aplikace těchto charakteristik na každého

³¹ OAKES, Penelope - HASLAM, Alexander - TURNER. John: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 3.

³² HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 15.

³³ OAKES, Penelope - HASLAM, Alexander - TURNER. John: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 7.

³⁴ HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, 106.

³⁵ DYER, Richard: *The Matter of Images*. London: 1993, s. 14.

³⁶ OAKES, Penelope - HASLAM, Alexander - TURNER. John: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 2.

³⁷ HINTON, Perry R., *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 7.

jedince, patřícího k určité skupině. Znamená to, pokud potkáme Angličana, usoudíme, že jako každý Angličan je i on tradicionalista.

Dyer tvrdí, že nejdůležitější funkcí stereotypu je udržovat přísné hranice definic určitých skupin. Stereotypy podle něj vytvářejí hranice i tam, kde ve skutečnosti žádné nejsou, má tím na mysli náležitost k určitým sociálním kategoriím, které nejsou rozpoznatelné na první pohled. Uvádí na straně jedné viditelné rozdíly v charakterizaci skupin jako je pohlaví, rasa a věk, na straně druhé právě ony na první pohled neviditelné sociální kategorie, kdy nemůžeme určit, zda jedinec patří k té či oné skupině.³⁸

2.1 Dělení sociálních skupin pomocí stereotypu a jejich vlastnosti

V článku *Rethinking Stereotypes*, T. E. Perkins navrhuje svůj vlastní způsob, jak lze rozdělit stereotypy do několika hlavních kategorií.³⁹ Perkins vidí celkem šest typů skupin, které jsou terčem procesu vytváření stereotypů.⁴⁰ Zajímavé je i její vnímání skupin s ohledem na vhodnost humoru spojeným s použitím stereotypní představy ohledně cílové skupiny.

První kategorií jsou hlavní obecné skupiny, které obsahují vlastnosti svých členů jako je barva pleti, pohlaví, věk a sociální třída. Každý jedinec spadá pod nějakou charakteristiku těchto skupin a podle Perkins je v pořádku vytvářet anekdoty na adresu příslušníků těchto skupin. Následují významně početné skupiny, kam patří příslušníci etnických menšin, národností, nebo například umělci, Židé či tchyně, tyto skupiny jsou cílem tématických vtipů a jejich užití je vhodné. Další jsou sociálně či geograficky izolované skupiny, kam patří například homosexuálové, původní Američané a Rómové, u těchto skupin varuje Perkins před jejich zesměšněním, protože majoritní veřejnost tyto humoristické útoky neakceptuje. Další skupina obsahuje okrajová individua, vydeděnce určité společnosti, která by měla být dopředu definovaná, jde například o narkomany, komunisty, nebo černochoy a homosexuály, vnímané v rámci jistého sociálního

³⁸ DYER, Richard, *The Matter of Images*. London: 1993, s. 16.

³⁹ Dyer článek *Rethinking Stereotypes* považuje v oblasti stereotypu za klíčový, viz. DYER, Richard, *The Matter of Images*. London: 1993, s. 12.

⁴⁰ PERKINS, T.E.: *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 146.

kontextu. Humor na adresu těchto příslušníků skupin je sice ve společnosti většinou akceptovaný, ale nemusí být každému po chuti. Pátou kategorií autorka nazývá oponentní skupinou, jde o používání stereotypů vůči skupině stojící na druhé straně pomyslného společenského spektra, například omezený jedinec z vyšší třídy, nacista kontra komunista, vtipy jsou v tomto případě vhodné jen někdy. Poslední kategorií jsou sociálně nejméně početné a ideologicky nepodstatné skupiny, mohou sem patřit například zrzci nebo jedinci vykonávající specifické povolání.⁴¹

Zajímavá je ona uvedená paralela s vhodností použití humoru na adresu určitých sociálních a ideologických skupin. Anekdoty buď mohou být neurážlivé vůči většinovému vkusu, jindy ovšem mohou přinést hlasitou vlnu odporu, vtip zkrátka nemusí spadat do dobrého vkusu a mravů uznávaných společností. Zde *Městečko South Park* jakožto novodobá satira ovšem zachází dále než za povolené morální hranice, hledá nové normy vhodnosti humoru a posunuje meze vnímání tabuizovaných témat.

Perkins se dále snaží vymezit moderní chápání procesu vytváření a zacházení se stereotypem, vychází z dřívějších známých názorů a uznávaných hypotéz, uvádí ale, že některá tvrzení jsou nepřesná a zavádějící, za nezbytné považuje vytvoření nových definic týkajících se fenoménu stereotypu a vycházejících z ideologického chápání skupin.⁴²

Abych ještě jednou důrazně shrnul charakteristiky stereotypu samotného, které se vytvářely v průběhu minulého století a vycházely z několika desítek studií, cituji poznámky Perkins. Vlastnosti stereotypu:

„1) jsou vždy mylné ve svém obsahu, 2) mají pejorativní pojetí, 3) týkají se skupin se kterými máme malý nebo žádný společenský kontakt, 4) existují o minoritních či utlačovaných skupinách, 5) jsou jednoduché, 6) stabilní a neměnné, 7) nejsou strukturně vyztužené, 8) existence protikladných stereotypů je dokladem toho, že jsou nepravdivé, ničeho jiného, 9) lidé buď v dané stereotypy věří, či nikoliv, 10)

⁴¹ PERKINS, T.E.: *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 147.

⁴² Tamtéž, s. 158.

*pokud se někdo řídí stereotypy vůči určité skupině, jeho chování může být předvídáno.*⁴³

2.2 Kulturní stereotyp

Tato práce se bude soustředit na současnou mediální a populární kulturu, je tedy dobré uvést i něco ke kulturnímu stereotypu. Ten vychází z obrazů daných archetypů, dále z tvorby autorů Bertolda Brechta, Daria Fa a Jacquese Lecoga, či existence Comedie dell'Arte jako takové. Například již Shakespeare vytvořil kulturní stereotyp židovské postavy Shylocka ve svém *Kupci Benátském*.⁴⁴

Přímo v *Městečku South Park* existuje reinkarnace jednoho z nejstarších archetypů, postavy Harlequina z Comedie dell'Arte, splňující několik staletí staré stereotypní představy. Jde o postavu Cartmana, který je stejně jako Harlequin „líný, stejně tak energický, hloupý stejně tak jako přemýšlivý...věčně hladový, za svým jdoucí.“⁴⁵

⁴³ PERKINS, T.E.: *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 138. (Př.L.T.)

⁴⁴ Informace o kulturním stereotypu viz: <http://stereotyp.navajo.cz/> 4.3.2009.

⁴⁵ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 167. (Př.L.T.)

3. STEREOTYPNÍ REPREZENTACE ETNICKÝCH MINORIT

Vymezený pojem stereotypu a problematiku stereotypizace se nyní pokusím aplikovat v rámci médií a populární kultury Spojených států amerických na seriál *Městečko South Park*. Budu se zabývat tím, jaké stereotypní obrazy jsou v seriálu k vidění, jak je s nimi zacházeno a jaké je výsledné sdělení práce s fenoménem stereotypní reprezentace.

3.1 Současný mediální obraz Afroameričanů

Od roku 2008 mají Spojené státy americké prvního Afroamerického prezidenta. Současná americká společnost se chová tolerantně, je otevřená politické změně a spokojená se svou nynější multikulturní společností. Ovšem i dnes média nabízí směsici podob, kterými vyobrazují zástupce tmavé pleti, od negativních exemplářů černých občanů (například spojování zločinnosti a chudoby s vyobrazením černochů v televizních zprávách),⁴⁶ až po ctění rovnostářských trendů a nestranné vyobrazení ras i jedinců v různých situacích.⁴⁷

Na televizních obrazovkách má každý seriál svou sestavu hlavních postav, a pokud není seriál zaměřen přímo na černošskou kulturu nebo rodinu,⁴⁸ je zvykem mít jednu z předních rolí obsazenou černošským hercem. Jde o určité ztělesnění maskota či talismanu, které do díla tvůrci vkládají, aby bylo vše v pořádku v rámci současných norem politické korektnosti.⁴⁹

Herecký představitel role musí nejen splňovat podmínku barvy pleti, ale také styl mluvy a oblékání je důležitý. Je nutno si uvědomit, že černý herec většinou nepředstavuje pouze jedince zastupujícího určitou barvu pleti, nýbrž i

⁴⁶ ENTMAN, R.M. – ROJECKI, A.: *The black image in the white mind. Media and race in America*. Chicago: 2000. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 92.

⁴⁷ ABRAHAM, Linus: *Media Stereotype of African Americans*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s.90.

⁴⁸ Například situační komedie „Bill Cosby Show“ či „Fresh Prince“, které vyobrazují americké černošské rodiny střední třídy a jejich každodenní život.

⁴⁹ Anglický výraz „Tokenism je slovo, které lze do češtiny těžko přeložit, jedná se o fenomén, kdy je zástupce určité skupiny v jiném společenství jediný či početně vzácný. Pak se tento zástupce stává jakýmsi symbolem (tokenem) své skupiny, je k němu obracena větší pozornost a soustředují se vůči němu stereotypy.“ Viz. VOROSOVÁ, Markéta: Christine L. Williams: „*Still a Man's World: Men Who Do „Women's Work*“. http://www.genderonline.cz/download/Rocnik01_4_2000.pdf 15.3.2009.

určitou kulturu. V posledních desetiletích média vytvořila obraz mladých Afroameričanů jakožto příslušníků gangu, kriminálků, násilníků a podobně.⁵⁰ Současná média ovšem přetvářejí vnímání diváků rychle a je dokonce možné, že stereotypy bude možné ovlivnit v dohledné době. Jednou ze základních vlastností stereotypu je sice jeho neproměnlivost, ale i v minulosti se za určitých podmínek proměnily stereotypní kvality určité skupiny a celkově také většinový názor společnosti na určitou skupinu, jako zajímavý příklad poslouží náhled na japonskou národnost po druhé světové válce.⁵¹

Devine ve své studii z roku 1989 dokázal, že všichni dotazovaní běloši znali negativní stereotypy týkající se černochů, ovšem polovina dotazovaných je dokázala potlačit a odpovídala neutrálně, zatímco ostatní, jež stereotypům podlehli, měli špatný názor na černé občany.⁵² Vyšlo tedy najevo, že i když stereotypní názor znají všichni členové jistého společenství, ne každý jedinec se nechá ovlivnit, a negativní stereotyp může být potlačen trochou přemýšlivosti a víry v druhé či v rovnoprávnost. V roce 1997 již ukázala studie Lepore a Browna,⁵³ že jedinci s malými sklony k předsudkům nevidí negativní konotace v souvislosti s černou rasou, neaktivují se u nich negativní stereotypy a vnímají ostatní stejnoměrně.

Mediální obraz černé rasy prošel za poslední století dlouhým vývojem a dnes se již americká společnost jeví jako sjednocená bez ohledu na barvu pleti. Již zmíněnou postavu černocha coby maskota v každém seriálu a jejich evidentní existenci na televizní obrazovce můžeme brát za výsledek právě onoho dlouhého procesu asimilace černochů do americké majoritní (tedy bělošské) společnosti. Ve srovnání s dalšími etnickými menšinami a jejich mediální reprezentací je vidět, že

⁵⁰ ENTMAN, R.M. – ROJECKI, A.: *The black image in the white mind. Media and race in America*. Chicago: 2000. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 91.

⁵¹ HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 10.

⁵² Tamtéž, s. 71.

⁵³ LEPORE, L. a BROWN, R. (1997) 'Category and stereotype activation: is prejudice inevitable?', *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 275-287. In: HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 73.

ty ostatní, například původní a hispánští Američané, mají ještě dlouhou cestu před sebou.⁵⁴

3.2 Výskyt černošského stereotypu v *Městečku South Park*

Postava Šéfa⁵⁵ je nejvýraznějším zástupcem tmavé barvy pleti v *Městečku South Park*. Tato postava podléhá kulturním stereotypům, je obětí svého velkého sexuálního libida a má muzikální cítění v krvi. Jeho pobrukování a zpívání písní se sexuálním nábojem a intimními texty, které svým hlubokým barytonem předvedl v mnoha epizodách, je jednou ze základních charakteristik jeho postavy.⁵⁶

Ovšem i přes jeho stereotypní černošské vlastnosti je Šéf pro komunitu městečka snad nejdůležitější osobou. Je moudrý a snad jediný dospělý v seriálu, jenž je relativně normální a schopen racionálně přemýšlet.⁵⁷ Pro chlapce je náhradním otcem, jediným člověkem, kterému důvěřují a k němuž si vždy chodí pro radu. Je to právě Šéf, kdo se postavil jako vůdce za své město, když mu několikrát hrozila zkáza.⁵⁸ Šéf mluví normálním spisovným jazykem, beze stop po slangovém vyjádření - tento fakt může symbolizovat jeho asimilaci do okolní americké společnosti. Ve srovnání s ním ještě jeho rodiče (vyskytující se v epizodě „Sukuba“) mluví zastaralým jazykem obsahujícím americké archaické výrazy.⁵⁹

Generační rozdíl může znázorňovat začlenění Afroameričanů do zbytkové společnosti, za důkaz může posloužit scéna z epizody „Sukuba“, kdy děti hledají Šéfa, přičemž vyjmenují jeho typické vlastnosti („je velký a tlustý“) a oděv („nosí kuchařskou čepici“), vynechají ale fakt, jaké je barvy pleti, protože jim to

⁵⁴ Ve srovnání s početným výskytem černošských herců v amerických televizních seriálech je počet herců hispánského nebo indiánského původu podstatně nižší.

⁵⁵ Tuto postavu namluvil Isaaq Hayes, který jako muzikant vydal mnoho alb mezi lety 1969 a 2000, také hrál jako herec v desítkách filmů a televizních seriálů: <http://www.isaachayes.com/myframes.html> 20.3.2009.

⁵⁶ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 127.

⁵⁷ AUXIER, Randal E.: *Chef, Sokrates and the Sage of Love*. In: HANLEY, Richard: *South Park and Philosophy. Bigger, Longer and more penetrating*. Chicago: 2007, s. 247.

⁵⁸ Útok zmutovaných krocanů v epizodě „Hladovej Marvin“, útok zombies v epizodě „Zánět Spojivek“, útok Barbary Straisand v „Mecha Straisanda“.

⁵⁹ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 120.

nepřipadá jako relevantní způsob odlišení. Navíc ovšem doplní Kenny svým nezřetelným zamumláním, že hledají osobu s velkým pohlavním vybavením, a tázanému konečně dojde, že hledaný je černoch. *Městečko South Park* tedy prezentuje liberální rasovou snášenlivost, kterou ale doplňuje protichůdnými stereotypními názory a rasovými předsudky, takže celkovým výsledkem sdělení je stále nejednoznačný mix.⁶⁰

I přes nářky na známé černošské stereotypy, které jsou mimo jiné součástí i každodenních vizuálních médií, seriál zůstává v rámci této problematiky na straně politické levice. Van Dijk tvrdí, že dnešní drobné podoby rasismu jsou vyjádřeny nenápadně a nejsou vyřčeny přímo, odkazují pouze na nenápadné podstrkování vyobrazení černých tváří například v televizních zprávách.⁶¹ Zde zjistíme, že *Městečko South Park* toto respektuje, vždyť ona rasová poznámka byla řečena ústy Kennyho, jehož projev je zakódován do nesmyslného mumlání až na hranici srozumitelnosti. Pořad je liberální, respektuje rasovou snášenlivost, a když už je vložena nějaká poznámka na adresu rasového stereotypu, děje se tak pro vytvoření humorné situace a stylem obdobným, jaký používají současná média.

Vedle Šéfa, náhradního otce čtyř hlavních hrdinů, se od čtvrté řady seriálu objeví v popředí také mladý představitel černé pleti, spolužák hlavní čtveřice, Token Black. Již jeho jméno (v českém jazyce znamenající černý talisman, maskot, pomůcka) ironicky poukazuje na jeho funkci v seriálu. Komplexnost vnímání postavy z hlediska rasové diskriminace, předsudků či používání stereotypních představ zde může být charakterizována několika scénami. Token je dobrý televizní hlasatel zpráv, i když by měl mluvit více bělošsky („Boj o sledovanost“), podle Cartmanovy stereotypní představy má ve sklepě basketbalu a umí na ni výborně hrát, což se v následující chvíli potvrdí („Křesťanský rock“), také je, stejně jako Šéf, majitelem muzikálního hlasu a má úspěch v pěvecké soutěži („Wing“).

⁶⁰JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 217.

⁶¹ABRAHAM, Linus: *Media Stereotype of African Americans*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 90.

Fiktivní postavy v rámci seriálu netrpí rasistickými sklony,⁶² což nám nejlépe mohou dokázat epizody „Boj o rasistickou vlajku“ a „Cartmanův trestný čin“. V prvně jmenované epizodě Šéf protestuje proti staré rasistické vlajce města, kde skupina bělochů lynčuje černocho. Děti ovšem protestují proti zrušení vlajky z historického hlediska, přičemž jim sice vadí, že vlajka obsahuje násilný čin zavraždění jedince, ale nevidí ho jako rasistický zločin, protože jim nedochází, že oběť je jiné barvy pleti. Stejně tak je v epizodě „Cartmanův trestný čin“ Cartman poslán do vězení za rasový útok na Tokena, čemuž děti nerozumí, protože to vidí jako útok na lidskou osobu, ne na příslušníka jiné barvy pleti.⁶³ Edukativní vsuvka v závěru epizody předkládá, jak děti chápou situaci, zločin násilného činu vzhledem k druhé osobě je přeci vždy činem z nenávisti, tak je nesmyslné tuto nenávist ještě dále dělit na nenávist vůči představitelům různých skupin, když podstata násilného zločinu zůstává stejná.

Městečko South Park je zajímavým případem televizního pořadu, který v jednu chvíli vypadá jako pořad orientovaný dle názorů politické levice, v následující okamžik však vyznívá jako pravicový. Již od prvních epizod ukazuje toleranci černochů a gayů, takže si jej diváci mohli zaškatulkovat jako pořad levicový. Jenže poté se tvůrci začali satiricky strefovat do levicové politiky, například do přehnaného respektování politické korektnosti a takzvaného slovíčkaření, čímž dali najevo, že pořad je zkrátka někde uprostřed politického spektra.

3.2.1. Stereotypní vlastnosti reprezentující obraz Afroameričana v *Městečku South Park*

⁶² Až na představitele typických stereotypních rasistických Jižanů, ale i zde je k vidění alespoň částečná rasová tolerance, protože Jimbo, jeden z hlavních představitelů typického republikánského Jižana, je blízkým přítelem Šéfa.

⁶³ Cartman čin také nevidí jako rasistický, i když jeho vidění světa není bezpředsudkové. Tokena vidí jako černého, ale nevidí v tom žádnou souvislost s jeho zločinem. (Viz. ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 70.) Kontroverzní Cartmanova postava (trpí antisemitickými rysy i nesnášenlivostí například k zrzákům) by měla být obhájena vzhledem k jeho funkci v seriálu, ale i evidentní snahou tvůrců zkoumat hranice svobody projevu. Jeho komplexní charakter je metaforickou vůdčí rolí představující „zlo“ v seriálu, a na existenci jeho postavy se dá nahlížet z více úhlů pohledu.

Již od Harlemské renesance, kdy černošská hudba ovlivnila kulturní vývoj nejen Spojených států amerických, jde kulturní reprezentace černocho ruku v ruce s jeho kulturou.⁶⁴ Parker a Stone si jsou těchto stereotypů vědomi a reagují na hip hopovou kulturu ulic hned v několika epizodách: „Nakládačka“, „Blázniví kriplové“, „Cartmanova máma je špinavá flundra“ a „Tudy spěje naše čtvrt“. Oblečení, slangová stylizace formy jazyka, hudba hrající v pozadí, dokonce i styl chůze, to vše jsou vlastnosti ctěné současnou mediální kulturou a v této animované podobě slouží k satirickému zesměšnění na základě stereotypní kulturní reprezentace.

„Nakládačka“ představuje černošskou taneční skupinu, která vyzve chlapce ze South Parku k taneční soutěži. Jejich obraz je propracován do detailu, kdykoliv se skupina vyskytne v záběru, v pozadí začne hrát hip hopová taneční hudba, oblečení jednotlivých členů skupiny je tvořené z pohodlného volného sportovního oblečku(,) včetně stylových doplňků, jako je například šátek či čepice s kšiltem. I jejich mluva je odlišitelná díky slangovým výrazům a celkové stylizaci jazykového projevu.

V epizodě „Cartmanova máma je špinavá flundra“ Cartman hledá svého skutečného otce, přičemž postupně zjišťuje, že je syn Afroameričana a indiána. Aby si Cartman vytvořil iluzi sounáležitosti s určitou etnickou skupinou, oblékne se a stylizuje přímo do role člena určité skupiny, protože, stejně tak jako Hinton, chápe, že „účes a barva vlasů, oblečení a doplňky poskytují informace, které mohou vést ke stereotypnímu přiřazení personálních charakteristik.“⁶⁵ Cartmana tedy můžeme vidět ve sportovní hip hopové kombinéze s afro účesem a zlatým řetězem na krku, typickým outfitem pro obraz stereotypního černocho. Ctěním stejných principů posléze tvůrci reagují na typické reprezentativní obrazy původních Američanů, Cartman se tedy objeví s parukou z dlouhých tmavých vlasů, s čelenkou tvořenou z dlouhých per, v indiánské róbě a s obličejem pomalovaným červenými barvami.

⁶⁴ DYER, Richard: *The Matter of Images*. London: 1993, s. 8.

⁶⁵ HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 93.

Negativního mediálního předobrazu mladých černochoů jako členů gangu nemajících daleko k páchání zločinu⁶⁶ využila epizoda „Blázniví kriplové“. Mohla tedy prohloubit rasové předsudky týkající se právě této problematiky, na druhou stranu je to jediná epizoda, která představuje mladé Afroameričany právě takto, a vzhledem k současné záplavě negativních obrazů mladých gangů v médiích to snad ani žádné negativní konotace nepředstavuje. Vyobrazení gangů v této epizodě vychází ze všech již řečených forem reprezentace, tedy použití typu oblečení, doplňků, jazykového stylu a slangu.

V rámci epizody se ke gangu „Křípků“ připeletou zástupci handicapovaných v South Parku, Timmi a Jimmy. Stanou se členy gangu, což obnáší stylové oblečení v barvách gangu, pochyty slangové výrazy a ostatní okolo sebe nazývají „nigga“.⁶⁷ Pouliční gangová kultura je satiricky zesměšněna tím, že handicapovaní chlapci si myslí, že konečně zapadli mezi sobě rovná handicapovaná individua. Ke konci se ukáže, že tvůrci nekritizovali jen mladistvé členy gangů, ale zločinnost a nesmyslné násilí obecně.

Co se týče hlasové reprezentace, například v epizodě „Tudy spěje naše čtvrt“, je vyobrazen americký rapper Snoop Dog, který nahrává muziku ve svém studiu a používá svůj černošský hlas při nahrávání hip hopové skladby, načež zazvoní telefon a Snoop Dog již mluví normálním hlasem muže střední třídy.⁶⁸ Zde tvůrci pracují opět se stereotypní reprezentací černého hudebního umělce v současných médiích, zároveň jej představují jako normálního člověka, který má svou rodinu a obyčejné lidské potřeby.⁶⁹ Jako zdroj humorné situace v této epizodě ještě slouží nadsázka stereotypní reprezentace černošských uměleckých jmen ve scéně, kdy jsou vyjmenovávány jména potomků zpěváka Puff Daddyho jakožto „S. Diddy Mini“, „S. Poofy Menší“ a „Poppa Diddy Mrňavej“.

⁶⁶ LINN, Travis: *Media Methods That Lead to Stereotypes*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Wesport: 2003, s. 24.

⁶⁷ Anglický výraz „nigga“ pochází z pejorativního pojmu „negr“ (v anglickém jazyce „nigger“), znamená něco jako „bratr černé pleti, který vyznává kulturu ulic“, tento výraz nesmí používat běloši. Zavedl jej rapper Tupac. Viz. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=nigga> 5.4.2009.

⁶⁸ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 121.

⁶⁹ V rámci této epizody chce Snoop Dog a ostatní bohatí Afroameričané odjet z velkých měst a koupit si sídla někde v horách, kde by si mohli odpočinout od svého hektického životního stylu.

Parker a Stone přes své dílo sdělují, že je dobré být tolerantní a že separace je nesmyslná. Na druhou stranu kritizují i onu současnou formu rasové snášenlivosti. Fakt, že je součástí každého pořadu černý herec ve vedlejší roli sebereflexivně zahrnují i do *Městečka South Park* a pojmenovali ho přímo po názvu onoho elementu současné kultury. Token Black čili „černý talisman“ je vzorným příkladem oboustranného postoje tvůrců vzhledem k problematickým otázkám současné mediální kultury i duality amerického politického spektra.

3.3 Vyobrazení příslušníků židovského etnika a náboženství

Z hlediska zařazení židovství do jisté specifické skupiny je nutno zvážit charakteristiku židovského původu. Žid, tedy příslušník židovského etnika a vyznavač židovského náboženství, spadá do kategorie reprezentace etnického původu i do reprezentace skupin s určitým náboženským vyznáním.

Já stereotypní obraz židovských příslušníků řadím mezi etnické skupiny vzhledem k výskytu židovského stereotypu v seriálu. Židovskému náboženství je věnovaná jediná epizoda, „Židbibleum“, kdežto vyobrazení Židů a jejich stereotypních vlastností vycházejících z etnického původu je obsaženo v mnoha epizodách.

Práce se stereotypním obrazem židovského příslušníka je poměrně signifikantní v rámci celého seriálu, židovský stereotyp se přitom v seriálu nikdy nezkoumá do hloubky, ani se zde nepátrá po jeho původu. Je součástí velkého množství anekdot,⁷⁰ může jít o verbální nadávku nebo karikaturní vizuální reprezentaci postavy s velkým nosem. Sám tvůrce seriálu Matt Stone je Žid, takže by bylo nesmyslné tvůrce obvinít z antisemitismu.

Vizuální anekdota karikatury velkého nosu vychází z tradic politického komiksu⁷¹ i všeobecné animované komediální tvorby. Krátké verbální anekdoty, jako například v epizodě „Křesťanský rock“, když Kyle nedostane peníze od otce a řekne: „Ale tak nebuď takovej Žid“, vychází ze stereotypní představy o Židovi a

⁷⁰ Anekdoty zamerané na zesměšnění židovských příslušníků jsou populární a časté nejen v *Městečku South Park*. <http://www.budinsky.cz/nejlepsi-zidovske-anekdoty> 12.3.2009.

⁷¹ KENNEY, Keith – COLGAN, Michael: *Drawing blood: Images, stereotypes and the political cartoon*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 228- 229.

jeho vztahu k penězům. Stereotyp je zde použit ke tvorbě celé anekdoty, bez stereotypní představy sdílené současnou společností by anekdota nemohla fungovat, jelikož by divák nevěděl, o čem anekdota vypovídá.⁷²

Stereotypní představa o Židovi, který šetří své peníze a je nerozdavačný, je v *Městečku South Park* znázorněna vícekrát.⁷³ Seriál vlastnosti židovského stereotypu prezentuje a používá k výstavbě anekdot, ale netvrdil bych, že stereotypy potvrzuje ve svém konečném vyznění. Například v epizodě „Dva dny před pozítřím“, vymáhá Cartman po Kyleovi jeho měšec zlatých mincí, jenž podle Cartmana nosí všichni Židé zavěšený na krku. Stereotyp je zde potvrzen, jelikož Kyle opravdu vlastní měšec se zlatem, zároveň je ovšem ukázána nesmyslnost a absurdita této představy. Tvůrci stereotypní myšlenku tedy použijí k výstavbě vtipu, zároveň ovšem zesměšní její podstatu, takže si nemyslím, že dané stereotypy podporují.

⁷² LINN, Travis: *Media Methods That Lead to Stereotypes*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Wesport: 2003, s. 24.

⁷³ Většinou jde o vztah postav Cartmana a Kylea a jejich verbální komunikace. Například v epizodách „Dva dny před pozítřím“ a „Vrchol prohrávání“ je Kyle terčem Cartmanových stereotypních předsudků vůči židovskému etniku.

4. NÁBOŽENSKÉ MOTIVY A STEREOTYPY V MĚSTEČKU SOUTH PARK

4.1 Úvod k reprezentaci různých podob náboženství v Městečku South Park

Matt Stone a Trey Parker ve svém seriálu reagují na různá vyznání víry, náboženské doktríny a praktiky církevních organizací.⁷⁴ Některé epizody se věnovaly zobrazení scientologie, islámu a mormonské víry,⁷⁵ dále v seriálu zazněly myšlenky buddhismu, hinduismu,⁷⁶ a velice časté jsou anekdoty cílené na stereotypní představu o příslušnících židovského původu.⁷⁷ Avšak největší prostor týkající se náboženských stereotypů v rámci celého seriálu je věnován reprezentaci křesťanství a římskokatolické církvi. V *Městečku South Park* lze vidět skutečné postavy zástupců římskokatolické církve (tedy ve formě zkarikaturovaného obrazu)⁷⁸ i postavy fiktivní,⁷⁹ seriál se dále zajímá o křesťanskou ideologii a dokonce vyobrazuje Ježíše⁸⁰ a křesťanského Boha.

Zájem tvůrců o náboženskou tematiku je evidentní již od prvního krátkometrážního filmu *The Spirit of Christmas* s podtitulem *Fronty VS Jesus*⁸¹ z roku 1992. Jednalo se o předobraz seriálu s již čitelnými rysy, další verze krátkého filmu *The Spirit of Christmas* s podtitulem *Jesus VS Santa* vznikla o tři roky později.⁸²

⁷⁴ Již bylo řečeno, že tyto epizody jsou právě těmi, které vzbudí nejvíce mediálních reakcí, například téma scientologie v epizodě „Zavřený v komoře“ nebo římskokatolické církve ve „Vášnivě katolické lásce“.

⁷⁵ Celé epizody, které jsou věnované náboženské víře: „Vše o mormonech“, „Zavřený v komoře“ a dvoudílná epizoda „Animákové války“, která se věnuje obrazu proroka islámského náboženství Mohameda v médiích a reakci Muslimů na jeho zveřejnění.

⁷⁶ V epizodách „Super nejlepší přítel“ a trilogii epizod „Imaginationland“.

⁷⁷ Nejčastěji je pointou anekdoty stereotypní obraz chamtivého Žida toužícího po penězích, například zmiňovaná epizoda: „Den před pozitřím“, kdy Cartman nutí Kylea vzdát se svého měšce plného zlata.

⁷⁸ Obrazy papežů Jana Pavla II. a Benedikta XVI. v epizodách „Krvavá Marie“ a „Vášnivá katolická láska“.

⁷⁹ Otec Maxi je jedním z předních představitelů římskokatolické církve v seriálu.

⁸⁰ Již od první epizody „The Spirit of Christmas“ s podtitulem *Jesus VS Santa* je Ježíš stálým obyvatelem South Parku.

⁸¹ Informace o filmu a jeho přístupnost shlednutí na internetové adrese:

http://www.southparkstuff.com/specials/the_spirit_of_christmas_jesus_vs_frosty/ 19.2.2009.

⁸² Informace o filmu a jeho internetová přístupnost shlednutí na internetové adrese:

<http://www.killfile.org/soxmas/> 5.4.2009.

Tento krátkometrážní snímek se dá považovat za první krátkou epizodu seriálu vůbec. V těchto prvních dvou snímcích se již objevuje postava Ježíše, v *Jesus VS Santa* společně se Santa Clausem řeší spor ohledně pravé podstaty Vánoc.⁸³ Ježíš, představující spirituální hodnotu vánočních svátků, se dostane do násilného kontaktu se Santou, který naopak představuje materialistickou podstatu svátků, podléhající dnešnímu společenskému konzumnímu diskurzu.⁸⁴

Již tímto prvním počinem tvůrci nastínili problematiku sporů řešících otázky dnešní sociálně-ekonomicky podmíněné reality⁸⁵ na základě surreálných impersonalizací. Na závěr epizody postavy přicházejí s řešením konfliktu,⁸⁶ etickým vysvětlením a morálním ponaučením. Z této formule tvůrci vycházejí v mnoha pozdějších epizodách, definovala tedy budoucí vývoj seriálu i jeho podobu.

V průběhu vývoje seriálu⁸⁷ se tvůrci stále věnují křesťanským motivům a stereotypní reprezentaci náboženství. Sami uvedli, že je římskokatolická doktrína fascinuje.⁸⁸ Je také evidentní, že tvůrce dané téma inspiruje k tvorbě epizod, a že se k této problematice chtějí autorsky vyjadřovat. Satirické komentování náboženských otázek je účinným prostředkem provokace a dopomáhá k šokování diváka, což je mezi jinými jedním z cílů *Městečka South Park*.⁸⁹ Zesměšňování

⁸³ Inspirace tímto počinem a jeho reinterpretace je také námětem pozdější epizody „Zpackané Vánoce“.

⁸⁴ KOEPEL, David R.: *They Satirized My Prophet... Thoes Bastards! South Park and Blasphemy*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 131.

⁸⁵ Golding a Murdock potvrzují teorii o dnešních médiích jakožto součásti společenské ideologie, která je podmíněna ekonomickými faktory. V GOLDING, Peter – MURDOCK, Graham: *Ideology and the Mass Media: the Question of Determination*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 210-211.

⁸⁶ FORTUNE, Aaron: *I learned something today: South Park and the State of the Golden Mean in the Twenty-First Century*. In: HANLEY, Richard: *South Park and Philosophy. Bigger, Longer and more penetrating*. Chicago: 2007, s. 260-261.

⁸⁷ I nejnovější epizody roku 2009 vycházejí z náboženské tematiky a křesťanských obrazů. V epizodě „Margariták“ je k vidění vizuální interpretace Ježíšovy poslední večeře a téma zrady je zde rozvíjeno v upravené podobě (Kyle se rozhodne vše zachránit a obětovat se za cizí hříchy, přičemž Cartman se jej chystá zradit).

⁸⁸ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 228.

⁸⁹ HANLEY, Richard: *South Park and Philosophy. Bigger, Longer and more penetrating*. Chicago: 2007, s. 23-26.

náboženských praktik je podle Bakhtina součástí lidské zábavy od nepaměti,⁹⁰ Parker a Stone tedy nedělají nic nového, ovšem reakce společnosti na satiru a parodii náboženství se stále vyvíjejí.⁹¹ Je také otázkou, jaká je forma použitého humoru a v jaké míře se užívá k parodii určité ideologie a náboženské doktríny. V *Městečku South Park* je přítomných hned několik druhů anekdot a satirických vyobrazení, vycházejících z podoby stereotypní reprezentace.

4.2 Způsob humoru a vyobrazení představitelů křesťanského náboženství

Ježíš je rezidentním obyvatelem města. Vizuální zobrazení jeho postavy vychází z klasické představy muže s dlouhými vlasy a vousy v bílém jednoduchém šatu. Doplnění typických římských sandálů⁹² a malé zlaté svatozáře nad Ježíšovou hlavou uzavírá toto ztělesnění stereotypní představy. Johnson-Woods poukazuje na to, že Ježíšova podoba se v průběhu věků vyvíjela, připomeňme alespoň mírumilovnou a láskyplnou Ježíšovu reinkarnaci z období let hnutí hippies, například z filmu *Jesus Christ Superstar*.⁹³ Je to právě tato podoba, ze které tvůrci seriálu vycházeli, postava je namluvena tichým a klidným hlasem, jenž se nezvyšuje ani v extrémních situacích. Postava Ježíše je polidštěná, je to člověk trpící obyčejnými problémy,⁹⁴ například nejistotou a nevědomostí,⁹⁵ jeho existence je zasazena do dnešní medializované společnosti. Uvádí totiž vlastní televizní talkshow - pořad *Ježíš a jeho přátelé*.

⁹⁰ BAKHTIN, Mikhail: *Rabelais and his World*. Bloomington: Indiana University Press: 1984, s.5-6. In: JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 227.

⁹¹ 2006 – reakce v Dánsku na kresbu a karikaturu islámského proroka Mohammeda, – viz. MURTAUGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 33.

⁹² Sandále, které se stále nosí i v současnosti, jsou stereotypně spojovány právě s dobou Ježíše a římské nadvlády, hovorový výraz pro ně zní „kristusky“ a od dob hnutí hippies jsou populární až do současnosti. Viz. http://www.outfit4events.com/christ-shoes-p-155.html?currency=CZK&language=cz&number_of_uploads=0 15.3.2009.

⁹³ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 228.

⁹⁴ Podobně je v seriálu vypodobena postava Satana, která je výrazně polidštěná a řeší výhradně lidské problémy.

⁹⁵ Neumí dětem zodpovědět otázky k tématům eutanázie ani homosexuality v epizodách „Smrt“ a ve „Velkém teplém Aloví“.

V epizodě “Jsi tam, Bože? To jsem já, Ježíš“ se očekává, že Ježíš přijde s velkolepou oslavou k příležitosti výročí 2000 let od jeho narození. On sám ovšem neví, zda má předvést něco unikátního, proto se obrací na svého otce, Boha.

U vyobrazení postavy Boha tvůrci nereagují na stereotypní představu postaršího muže s šedivými vlasy a v bílém rouchu,⁹⁶ ale přicházejí s vlastní vizuální interpretací. Anekdota pracuje s recipientovým přehnaným očekáváním, Bůh nejdřív mluví z oblohy, kde je schovaný za mraky. Tvrdí, že se lidstvu nemůže ukázat, jelikož lidské oko zatím není připravené na jeho celkovou podobu. Vtip spočívá v převráceném přístupu k vyobrazení Boha vzhledem k očekávané představě. Namísto něčeho vznešeného a „božského“ se objeví malá postižená opice s vypadanými zuby a nesymetrickým tělem. Tvůrci opět sáhli po primitivní animaci jakožto řešení, vtip tak vytvořili na základě převrácení stereotypní reprezentace a očekávání diváka.

Postavy Ježíše a Boha jsou tedy v *Městečku South Park* cílem jistého zesměšnění, ale jedná se pouze o vizuální gag v případě Boha, či situační komiku, která vzniká zařazením stereotypní představy o Ježíšovi do dnešní společnosti. V tomto ohledu nemůžeme tvůrce obviňovat z útoku proti křesťanským hodnotám, jak se stalo zvykem v různých médiích,⁹⁷ přičemž nejsilněji může působit zákaz vysílání seriálu v Rusku z důvodu náboženské netolerance.⁹⁸

Postavy Ježíše a Boha jsou tedy pouze existujícími bytostmi v southparkském mikrokosmu, ovšem církev jako taková je podrobena kriticismu a její představitelé jsou často původci zápletek celých epizod. Johnson-Woods

⁹⁶ Tato stereotypní vizuální představa je v současné společnosti rozšířená, anekdoty jsou přístupné například na: <http://www.kshk.cz/humor/nebeske.html> 1.4.2009.

⁹⁷ Příklad obvinění Katolické organizace za náboženská práva: Neznámý autor píše na internetové stránce www.catholicleague.org, že Městečko South Park zesměšňuje křesťanství a překračuje hranici snesitelnosti, viz. Catholic League: *South Park Lashes Out Again*. <http://www.catholicleague.org/catalyst.php?year=2002&month=April&read=1395> (19.3.2009) Součástí definice organizace Catholic League je „americká organizace, která ochraňuje práva katolíků... aby mohli žít bez hanobení a diskriminace“ viz. [http://www.absoluteastronomy.com/topics/Catholic_League_\(U.S.\)](http://www.absoluteastronomy.com/topics/Catholic_League_(U.S.)) 19.3.2009.

⁹⁸ ČT24. *Městečku South Park hrozí v Rusku zákaz*. <http://www.ct24.cz/relax/27904-mestecku-south-park-hrozi-v-rusku-zakaz/> 6.3.2009.

přiznává: „Bůh v South Parku není mrtev, ovšem organizované náboženství jednoznačně ano.“⁹⁹

4.3 Stereotypní reprezentace zástupců římskokatolické církve

Vyobrazené městečko obsahuje instituce a budovy, které se vyskytují i ve skutečných městech. Je zde radnice, škola, knihovna, policejní stanice, hlavní ulice, kino a pak také kostel.¹⁰⁰ Většina budov je ztvárněna pomocí jednoduché animace, stavba je jednobarevná a spíše horizontálně laděná.¹⁰¹ Ne však církevní budova kostela, která v South Parku značně vyčnívá - je vertikálně orientovaná, barevná, oproti ostatním budovám působí majestátně. Již zde je vidět rozdílné vyobrazení církevní stavby pomocí satirického znázornění a zveličení.¹⁰²

Křesťanské církevní organizace stojí v popředí několika epizod, především jsou to „Vášnivá katolická láska“, „Krvavá Marie“, a epizoda na pokračování „Končí invalidové v pekle?“ a „Pravděpodobně“. V této dvoudílné epizodě je přítomna satirická kritika římskokatolické církve, která spočívá v zesměšnění pokrytectví příslušníků organizované církve a poukázání na fakt, že pokud se za vyznávání Boha platí, většinou něco není v pořádku.

Na začátku epizody postava Otce Maxiho při kázání v kostele děsí své posluchače vizí pekla. Tvrdí, že pokud nebudou dobrými křesťany, skončí v pekle a jejich utrpení dopodrobna popisuje. Tvůrci tak reagují na snahu církve kontrolovat své vyznavače pomocí děsivých středověkých obrazů mučení a šíření strašidelných pověr.¹⁰³

⁹⁹ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 227. (Př.L.T.)

¹⁰⁰ Johnson-Woods se věnuje představě města, které South Park svou typografií znázorňuje, také je zajímavé srovnání fenoménu hlavní ulice v centru města a současných velkých nákupních center (opět jev, na který reaguje i Městečko South Park, například v epizodě „Přichází jakýsi supermarket“) viz. JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 151-153.

¹⁰¹ Například škola má dvě poschodí, většina obytných domů obyvatel střední třídy má také 2 poschodí

¹⁰² Podobný vizuální gag tvůrci vložili do epizody „Zavřený v komoře“, kde je vyobrazena budova scientologické církve, mohutná, obrovská a majestátní. Jádrem epizody bylo téma zpoplatňování služeb v rámci náboženství a chamtivost představitelů scientologické církve a její kritika.

¹⁰³ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 231.

Poté, co se děti snaží vyzpovídat ze svých hříchů a chtějí být očištěny odpuštěním otce Maxiho, jej naleznou přímo ve zpovědnici při sexuálním styku s paní Donovanovou. Při dekódování významu této vizuální anekdoty odkrývá Johnson-Woods více vrstev kritiky pokrytectví.¹⁰⁴ Pohlavní styk kněze se ženou je anekdotou využívající tabuizovaný humor, fakt, že je žena vdaná a že se tak děje přímo v budově kostela, je kombinací páchání smrtelného hříchu a znesvěcení církevního místa. Pokrytectví kněze Maxiho je kritizováno tím, že on sám hřeší po vlastní přednášce o nebezpečnosti hříchu. Nakonec se před přihlížejícími dětmi svalí na kolena a žádá je o odpuštění, což je paradoxně stejný čin, který chtěly udělat děti před ním.

Kritika pokrytectví samozřejmě nemusí být ostrá a vulgární, ale styl vyjádření *Městečka South Park* obhájí například Kevin Murtaugh ve svém článku „Rouhavý humor v *Městečku South Park*“.¹⁰⁵ Cituje postavu John Doea z filmu *Sedm*: „Musíte je praštit kladivem po hlavách, až poté Vám začnou věnovat pozornost.“ Murtaugh zastává následující názor – pokud v dnešní době chcete někoho přinutit k přemýšlení, zároveň vyjadřujete kritiku k určitému fenoménu, čím jste ostřejší a výraznější ve svém projevu, tím větší je účinek na recipienta.¹⁰⁶

V epizodě „Vášnivá katolická láska“ Stone a Parker reagují na časté mediální skandály týkající se pedofilie u kněží a znásilňování malých chlapců.¹⁰⁷ Hamilton a Gifford dokumentují na příkladu příslušníků katolického vyznání na americkém středozápadě, jak se objev jedné negativní představy o skupině rychle nepříznivě odrazí na jejím vnímání. Ze stereotypního vnímání katolické skupiny se stanou záporné předsudky vycházející z lidského kognitivního poznání.¹⁰⁸

¹⁰⁴ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 90.

¹⁰⁵ MURTAGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed.: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 29.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 37.

¹⁰⁷ MAHONEY, Kardinál Roger: *Skandály kolem sexuálního zneužívání dětí v USA*. <http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/skandaly-kolem-sexualniho-zneu-ivani-deti-v-usa.html> 24.2.2009.

¹⁰⁸ HAMILTON D.L. and GIFFORD, R.K. (1976) *Illusory correlation in intergroup perception: A cognitive basis of stereotypic judgements*. *Journal of Experimental Social Psychology*, 12, 392-407. In: OAKES, Penelope - HASLAM, Alexander - TURNER, John: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 46.

Tvůrci parodovali obraz kněze ve společnosti malého chlapce v koláži z obrazů ze znělky televizní mýdlové opery *Love Boat*,¹⁰⁹ které byly prostřihané s animovanými postavami chlapců a opilých kněží.¹¹⁰ Vizuální anekdota vychází ze současného povědomí o sexuálních skandálech kněží. Satirický vtíp vychází právě z procesu stereotypizace, pokud byl nějaký kněz součástí takového skandálu, společnost to vnímá stereotypně, pravděpodobně tak tedy činí i všichni ostatní. Podle Hintony je jedna z vlastností stereotypu právě začlenění příslušníka určité skupiny k ostatním členům skupiny na základě společného rysu (zde náležitost ke kněžím). Pokud se díky jedné výrazné charakterizaci (existence sexuálního skandálu) stane skupina terčem stereotypu, jsou již všichni příslušníci této skupiny takto stereotypně vnímáni.¹¹¹

V satirickém zesměšnění a použití stereotypního vnímání tvůrci pokračují dále. Otec Maxi se stane jediným knězem, který řeší problém, jak zastavit obviňování církve ze znásilňování chlapců. Divácká očekávání se obrátí v momentě, kdy se stereotyp potvrdí a všichni zástupci katolických církví řeší pouze to, jak chlapce umlčet. Otec Maxi zůstane sám a vzdoruje přesvědčení ostatních katolických církví.

Závěrečné sdělení tvůrců je nakloněno svobodnému vyznávání náboženství, ovšem kritizuje organizovanou římskokatolickou církev. Cituji otce Maxiho: „Vždyť Vy jste zapomněli, co to vůbec znamená být katolíkem...lidé ztrácí víru, protože to, v co jste náboženství změnili, se neváže k dnešnímu světu...já jsem katolíkem dnes, v reálném světě a je na čase, aby Vy jste byli také, je čas to změnit.“

Na metaforickém příkladu pavoučí královny jakožto nejvyšší hlavy církve a galgameckých kněží, kteří obhajují zneužívání chlapců z důvodu nepřístupnosti druhého galgameckého pohlaví,¹¹² podávají tvůrci tvrzení, že církev se odcizila od svého původního učení a příběhů v Bibli. Zdánlivá nesouvislost právě obřího

¹⁰⁹ Informace o televizním seriálu „Lod' lásky“ na: <http://www.loveboatonline.com/> 5.3.2009.

¹¹⁰ Intertextuálně tak propojili stereotypní představu (v tomto případě snad až obavu) a také parodovaný televizní seriál

¹¹¹ HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000, s. 7.

¹¹² Verbální anekdota je vysvětlena tezí, že galgamecké ženy mají ozubené vagíny (fenomén zvaný vagina dentata).

pavouka a cizí rasy Galgameků souvisí s cílem autorů obrazně ukázat, jak moc se i církev vzdálila od svých původních cílů a představ. „Katolická církev nám nenabízí v současném světě odpovědi, za těmi se v South Parku chodí za Šéfem, Ježíšem a Bohem, v tomto pořadí.“¹¹³

Další vtipy na úkor církevních představitelů vycházejí ze základu vizuální reprezentace papeže Jana Pavla II¹¹⁴ jakožto špatně se vyjadřujícího postaršího občana.¹¹⁵ Morálně problematická je scéna z epizody „Krvavá Marie“, kde socha Panny Marie vykrvácí z bederní oblasti přímo do obličeje papeže Benedikta XVI. Tento moment je rozebírán Murtaughem, přičemž přiznává, že scéna působí na diváka nepříjemným dojmem, a že je nemorální.¹¹⁶ Pátrá ovšem po smyslu dění epizody i jejím celkovém vyznění, a tvrdí, že když aplikujeme morálně-filozofickou teorii utilitarismu Johna Stuarta Milla na témata v této epizodě, výsledek je morální, přinášející dobrý pocit i humor většině diváků.¹¹⁷ Konečný papežův výrok v epizodě „Holka krvácející z její vagíny není žádný zázrak, holky odtamtud krvácejí pořád“ je ostrým satirickým útokem na netolerantní názory papeže Benedikta XVI. týkající se například homosexuálního manželství. Postava Benedikta XVI. je ztělesněnou stereotypní představou o papežovi, honosná, barevná róba laděná převážně do fialově-červené v kombinaci s mohutným čepcem s křížem uzavírá tuto vizuální podobu postavy.

Odhlédneme-li ovšem od této skandální a morálně problematické odbočky v epizodě, zjistíme, že hlavní dějová linka se věnuje postavě Randyho¹¹⁸ a jeho boji s alkoholismem. Zde je nutné vysvětlit děj více dopodrobna. Randy se nechá požehnat u zázračné sochy Panny Marie a od té doby je tomu několik dní, co dokázal úspěšně přestat pít. V momentě odhalení falešnosti zázraku ztrácí Randy víru a chce začít znovu pít. Morální sdělení epizody je jasně formulované

¹¹³ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 234.

¹¹⁴ V epizodě „Vášnivá katolická láska“.

¹¹⁵ Klasický přístup animátorů při výstavbě anekdoty, terčem vtipu je papež, jehož televizní vystoupení je napodobeno karikaturou, v níž je jeho jazykové vyjádření zredukováno do nesrozumitelného mumlání, metoda zveličení parodizovaného jevu byla teda použita k dosažení výsledného komického efektu

¹¹⁶ MURTAGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 29.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 30.

¹¹⁸ Postava Randyho Marshe, otce Stana Marse.

edukativním prohlášením Stana: "I když ta socha vlastně nebyla zázrak, znamená to jediné, tati, že jsi vše dokázal jen ty sám." Parker a Stone se snaží sdělit myšlenku, že někdy lidé zbytečně a slepě spoléhají na božské zázraky, když je řešení problému v jejich vlastních silách.

Styl, jakým je *Městečko South Park* tvořeno, dokáže být satirický až na hranici morální únosnosti a někdy sáhne po vulgárním vyjádření. Ovšem souhlasím s pozorováním Murtaugha, který na příkladu právě „Krvavé Marie“ uvádí, že „tato epizoda má své sdělení. Má obsah, prezentuje určité myšlenky a názory, vytváří svéhlavý argument... právě to, že má seriál sdělení, v divácích vzbuzuje potenciál přemýšlet, může tak vzbuzovat diskuze na různá důležitá témata.“¹¹⁹

4.4 Vize náboženské plurality v *Městečku South Park*

Již bylo řečeno, že reprezentace křesťanského náboženství zabírá na ploše seriálu nejvíce místa. Ovšem Ježíš není jediný prorok vyobrazený v tomto počínu. V epizodě „Super nejlepší přátelé“ jsou vyobrazení Mohammed, Krishna, Joseph Smith, Lao Tse a Buddha. Ježíš svolá všechny tyto proroky světových náboženství dohromady a společně se utkají se zlem v podobě náboženského kultu, fiktivní organizace Blaintologie.¹²⁰ Tento díl asi nejsilněji vystihuje podporu náboženského pluralismu, která je v *Městečku South Park* přítomná často.¹²¹ Na příkladu fiktivní nebezpečné sekty Blaintologie, která usiluje o peníze svých následovníků a nebojí se za daňovou výjimku organizace obětovat životy, kritizují tvůrci náboženské organizace, které mají zpoplatněné členství a své učení odkrývají až na základě vkladu člena.¹²²

Citát z konce epizody, kdy se jeden z hlavních hrdinů seriálu opět něco naučil, dokládá výklad tohoto seriálu jako pořadu, který je k náboženským

¹¹⁹MURTAGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 36. (př.L.T.)

¹²⁰ Satirický odkaz na náboženství scientologie.

¹²¹ DUECK, Jeffrey. *Religious Pluralism and The Super Best Friends*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 224.

¹²² Tamtéž, s. 225.

myšlenkám opravdu tolerantní a otevřený.¹²³ Stan se poučil: „Víte, každá víra má něco do sebe, učí o něčem důležitém a správném, ale nakonec to chce trochu od každé z nich a dohromady.“

Teorii o šíření myšlenek náboženského pluralismu podporují i výklady Johnsohn-Woods, Murtaugh a Duecka. Johnsohn-Woods upřesňuje, že pořad nevnímá křesťanství jako primární světové náboženství, ale pouze jako jeden z možných výkladů víry v náboženských učeních.¹²⁴ Nutno ještě doplnit, že i přes pozitivní výklad více typů náboženství a šíření tolerance je vyobrazení proroků předních světových náboženství opět součástí vizuální anekdoty. Liga proroků je totiž parodickým obrazem skupiny superhrdinů z amerických komiksových sešitů *Justice League of America*.¹²⁵ Stereotypní představa o superhrdinovi a jeho nadlidských schopnostech je aplikovaná na postavu náboženského proroka, kterému je vymyšlena speciální schopnost, někdy parodující učení dotyčného. Například Lao Tse se umí mentálně propojit s rybou či naladit se na frekvenci vnímání kamene.¹²⁶ Anekdota čerpá ze stereotypní představy náboženství jakožto tichého a tajemného meditování. Mírumilovné učení Buddhovo je vystihnuto citátem „Buddha nám nepomůže, on na zlo nevěří“.

Opět se tedy potvrdilo, že *Městečko South Park* není nábožensky netolerantní. Naopak šíří toleranci a náboženskou pluralitu. Ovšem i když je výsledné sdělení pozitivně nakloněno ke světovým náboženstvím a víře ve vyšší moc, cílem tvrdé satiry a vizuální degradace se stávají zástupci organizovaných institucí, ať již zmiňované římskokatolické církve, nebo společenství, která požadují placené členství. Zde tvůrci upozorňují i na nebezpečí sekt, brainwashing a na falešné záměry hlavních vedoucích těchto organizací. Tvůrci kritizují Blaintologii, její zpoplatněné členství a sobecké záměry vrchních představitelů. Stone a Parker tak rozlišují mezi svobodnou vírou a provozováním

¹²³ MURTAUGH, Kevin J.: *Blasphemous Humor in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 38.

¹²⁴ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 230.

¹²⁵ Seskupení superhrdinů Justice League of America vychází v Americe od čtyřicátých let 20. století v nakladatelství DC Comics. Viz. TIPTON, Scott. *And justice for all*.

<http://www.quickstoptertainment.com/comics101/98.html> 10.3.2009

¹²⁶ Vysvětleno v epizodě „Super Nejlepší přítel“.

náboženských praktik, a nebezpečím sekt, které ovlivňují mysl svých následovníků s vidinou finanční motivace.

I přes fakt, že myšlenky v *Městečku South Park* podporují víru a různé podoby náboženství, tvůrci v různých epizodách nepřiměřeně útočí na představitele organizovaných církví. Proroky znázorňují často a vychází přitom ze stereotypních reprezentací a představ, daných současnou kulturou a věřícími. Po vizuálním zobrazení proroka, které by mohlo být považováno za obyčejné a neurážlivé, tvůrci postavu doplní o absurdní super schopnosti, které prorok ovládá, a tím jeho reprezentaci opět degradují. Výsledný efekt je někde na půli cesty mezi šířením náboženské ideologie a jejím zesměšněním.

Když se divák zamyslí, zjistí, že myšlenky, řečené na konci epizod jakožto morální ponaučení, jsou tím pravým jádrem sdělení. Vizuální vtipy a satirické poznámky na stereotypní vizi ať už proroků nebo organizaci celého náboženství jsou jen součástí komického a ostrého zpracování, tedy toho, co dělá satirický komediální seriál sama sebou.

5 STEREOTYPNÍ VYOBRAZENÍ GENDEROVÝCH ROLÍ V MĚSTEČKU SOUTH PARK

5.1 Úvod do stereotypní reprezentace genderových rolí v médiích

Stereotyp se při kognitivním poznávání aktivuje, jedinec si zařadí zkoumaného do určité sociální kategorie a aplikuje na ni stereotypní vlastnosti, které sdílí současná společnost. Toto zařazení jedince do stereotypní skupiny je velice lehké v případě dělení společnosti podle pohlaví. I přes legislativně uznanou rovnoprávnost mužů a žen existuje jistá rozdílnost sociálních kategorií, do nichž je řadíme. Zároveň jde o jejich pozici v dnešní společnosti a rozdílnost mezi pohlavími, jak ji vidíme v rámci dnešní společenské ideologie.¹²⁷

Ženy a muži jsou rozdílní již na první pohled kvůli svým fyziologickým odlišnostem. Vizuálně je tedy pohlaví rozpoznatelné, ovšem existují i genderové role,¹²⁸ které jsou terčem stereotypních vlastností, jež aplikujeme při zařazení jedince do sociální skupiny. Hoffman a Hurst shrnují několik základních rozlišitelných vlastností mezi muži a ženami: ženy jsou citlivější, laskavější a jemnější, jejich vrozenou vlastností je mateřský cit a vloha starat se o dítě.¹²⁹

Dyer zkoumá, zda stále žijeme v patriarchální společnosti, kde vládnou muži a ženy jsou podřízené. Uznává vývoj společnosti v rámci genderového vymezení, na druhou stranu uvádí příklady ze současných médií, kdy je stále vidět genderová separace spjatá s výskytem mužů a žen na různých místech, například muži pobývající v pracovnách a hospodách, ženy v kuchyních a salónech krásy.¹³⁰ Meziskupinové vztahy a předsudky týkající se pohlaví zkoumaly také různé studie, například Park a Rothbart výzkumem zjistili, že stereotypní očekávání je mnohem vyšší k opačnému pohlaví než k příslušníkům pohlaví stejného. Ve studii

¹²⁷ PERKINS, T.E.: *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 137.

¹²⁸ „Termín „gender“ označuje vztah mezi muži a ženami, sociálně či kulturně konstruovanou a definovanou identitu, postavení, roli a zodpovědnost, připisovanou jednomu či druhému pohlaví; „pohlaví“ na druhé straně je biologická determinace. Genderová charakteristika není statická či vrozená, ale získává sociální a kulturní význam během času.“ Viz. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky: http://www.unhcr.cz/dokumenty/sgv_08.doc. 16.4.2009.

¹²⁹ OAKES, Penelope J. - HASLAM, S. Alexander - TURNER, John C.: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 49.

¹³⁰ DYER, Richard: *The Matter of Images*. London: 1993, s. 15-16.

z roku 1982 muži i ženy na stereotypy reagovali stejně, muži měli dokonce více stereotypem a předsudky ovlivněné mínění o druhém pohlaví než ženy.¹³¹

Perkins uvádí, že zařazení jedince v rámci generového rozlišení je proces jednoduché kategorizace, zároveň však složitý akt percepce.¹³² Při kategorizaci ženy totiž vnímáme její osobu, zároveň však i její zařazení a status v rámci okolní společnosti, také její vztah k mužům a dětem, jde tedy o komplexní akt poznání, ne jen aplikaci jednoduché stereotypní představy.¹³³

Podle Newton a Williamse je problémem genderové stereotypizace to, že dnešní mediální obraz představitelů různých pohlaví vychází ze společenských archetypů. K vlastnostem femininního archetypu patří soucitnost, výchovná péče a vztah k blízkým, zatímco maskulinní vlastnosti zastupuje nezávislost, agresivita a nezaujatost.¹³⁴ Kromě vlastností vytyčených těmito archetypy je důležitá i sexuální orientace jedinců, normu přitom udává heterosexuální vztah spojený s institucí manželství a existencí rodiny, minoritní reprezentace potom zkoumají homosexuální vztahy obou pohlaví.

V současné kultuře a společnosti existují mnohé názory a stereotypní představy o mužích a ženách, podobné genderové rozdělení se dnes může aplikovat i na reprezentace dětí a jejich obraz v médiích. Zároveň můžeme zkoumat také vztahy mezi dospělými a dětmi, jde tedy o reprezentaci celé rodiny.

Seriál nabízí vizuální reprezentace stereotypních vlastností muže a ženy, obraz manželství, rodiny i sexuálních vztahů příslušníků minoritní orientace. Používá jednoduchých anekdot vycházejících z genderového rozmezení, zároveň o této problematice přemýšlí a věnuje velké množství epizod práci s obrazem mužů, žen a dětí v televizním médiu.

¹³¹ OAKES, Penelope J. - HASLAM, S. Alexander - TURNER, John C.: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994, s. 55.

¹³² T.E.Perkins. Rethinking Stereotypes. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 139.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ NEWTON, Julianne H. – WILLIAMS, Rick: *The Avocado and the Asparagus: Searching for Masculine and Feminine Archetypes within the Stereotyping Theater of Sexualized Mediatypes*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 207.

5.2 Stereotypní vyobrazení mužů v *Městečku South Park* z hlediska genderové role

Muži a ženy jsou charakterizováni odlišnými faktory. Muži jsou rozlišitelní vizuální reprezentací tvořenou ideogramy a celkovou stavbou postav, jsou vysocí, oblečení většinou do kalhot a svršku v podobě mikiny nebo košile. U různých dospělých postav¹³⁵ je součástí maskulinní identifikace i porost vousů nebo tmavé ochlupení na ruce i nohou, které v porovnání s vyobrazením u ženy přítomno není.

Součástí vizuální reprezentace je dále nadabovaný mužský hlas, s hlasovým vyjádřením je propojený i obsah sdělení a dikce. Vzhledem k místy vulgárním jazykovým vyjádřením postav je vhodné si i tyto neslušné výroky přiřadit k mluvčím reprezentujícím určité pohlaví. Neslušně se v rámci celého seriálu vyjadřují více muži a chlapci. Potvrzují tak stereotypní rozdělení, kde ženy jsou ty jemnější a laskavější.

Kromě podoby a jazykového vyjádření mužů je charakterizují i jejich zájmy, místa, kam chodí, a reakce na různé podněty. Již zmíněným místem setkávání je v *South Parku* hospoda. V několika epizodách¹³⁶ lze zpozorovat, jak se místní dospělí druzí s ostatními muži a řeší přitom své osobní záležitosti. Součástí maskulinní identifikace zůstává i samotný nápoj, který bývá v hospodě konzumován, tedy čepované pivo.¹³⁷ Je jasně řečeno, že pivo reprezentuje nápoj dospělých mužů, i samostatná fiktivní značka napovídá vtipu na úkor genderového rozdělení. Značka piva „Dude Beer“ znamená v překladu „pivo Chlapák“ či „pivo pro chlapáky“.

Hlavní gastronomickou pomůckou v rozdělení rolí je jídlo jako takové a prezentace různých pokrmů v *Městečku South Park*. Opravdoví muži grilují, jí maso a masové výrobky, vegetariánské pokrmy jsou znázorněny jako nevhodné pro maskulinního představitele mužské postavy, vegetariánská jídla v seriálu servírují homosexuálové, například postava Chrise v epizodě „Končí invalidové v

¹³⁵ Takto vyobrazené jsou postavy například Randyho Marshe nebo Geralda Broflovského.

¹³⁶ Epizody s důležitými scénami v hospodě: „Sexuálně harašivý panda“ a „Tudy spěje naše čtvrt“

¹³⁷ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 148.

pekle?“¹³⁸ Chrisova postava ztělesňuje jedince s minoritní sexuální orientací, navíc se ve scéně při vegetariánské večeři řeší podoba jeho smrti¹³⁹ a odhalí se, že uklouznul na eskalátoru v obchodním domě, což reprezentuje nemaskulinní způsob ukončení života.

V epizodě „Patálie s telecím“ Stan po návštěvě jatek přestane jíst maso, tím postupně ztrácí část své maskulinní identity a onemocní. Myšlenka je prezentována v podobě anekdoty, ale sdělení zůstává jasné. Pokud muž ztratí část své maskulinní identity, nakazí se metaforickou nemocí „Vaginitidou“, přičemž mu doslovně začnou růst malé ženské pohlavní orgány na kůži. Na příkladu vulgární vizuální anekdoty je vidět, jak tvůrci vycházejí ze současných genderových očekávání - pokud je maskulinní role v podobě agresivních a drsných vlastností ohrožena a muž se nechová podle stereotypních představ, přibližuje se v chování spíše druhému pohlaví.

Na příkladu této epizody zkoumá McWilliams absurditu a nedůslednost morálních hodnot dnešní společnosti.¹⁴⁰ Společnost, která protestuje proti týrání zvířat a je znechucena z různých dokumentů o podmínkách v zařízeních na chov zvířat, je nakonec stejná společnost, která každý den večeří pokrm připravený z masa. Pokrytectví a roztržité morální víry je podle McWilliams etickým problémem dnešní nejen americké společnosti. Uvádí, jak se *Městečko South Park* snaží k dané otázce opět vyjádřit pomocí satiry a stereotypních reprezentací, a tak nutí americkou veřejnost sebereflexivně uvažovat nad sebou samotnou.¹⁴¹

Ostré vymezení mužské identity a tematika maskulinního archetypu je v seriálu dále zobrazena v epizodě „South Park se otepluje“. Jako reakce na současnou populární kulturu přichází nový trend metrosexuality i do South

¹³⁸ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 141.

¹³⁹ Tato část epizody „Končí invalidové v pekle?“ se odehrává v pekle, kam se Chris dostane po smrti.

¹⁴⁰ MCWILLIAMS, Cynthia: *Just Don't Kill Baby Cows*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 155.

¹⁴¹ Ke vztahu lidské společnosti ke zvířatům se dále vyjadřuje moralista Peter Singer, který lidi obviňuje ze „speciesismu“ („druhismus“), přičemž uvádí, že diferenciaci lidského druhu od zvířat (na mysli má egoistické zaměření lidské mysli, která se povyšuje nad zvířata a zachází s nimi pouze jako s potravou, je morálně minimálně stejně závadná jako rasismus nebo sexismus. Viz. MCWILLIAMS, Cynthia: *Just Don't Kill Baby Cows*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 161.

Parku.¹⁴² Dospělí muži i chlapci začnou nakupovat v obchodních domech a začnou pečovat o svůj zevnějšek. Populární styl oblékání a módní doplňky mužských představitelů jsou vyobrazeny v kombinaci se zženštilou starostí o svůj vzhled a návštěvou kadeřnictví a kosmetických salónů.

Přeměna z maskulinního mužského představitele v muže podléhajícího současným módním trendům, metrosexuála,¹⁴³ je podpořena i hudebním symbolismem. Ve scénách znázorňujících modifikaci mužské identity hraje diskotéková hudba, která je zamýšleným reprezentativním symbolem homosexuální orientace.¹⁴⁴ Bird tvrdí, že produkty současných médií by měly být zkoumány ve vztahu ke svým konzumentům. Právě hudba by měla být zkoumána jakožto prostředek výrazu dnešní sub-kultury, je doplňkem prodeje módního zboží, stejně tak jako součástí identity konzumenta módních trendů.¹⁴⁵

Muži v South Parku jsou tedy ovlivněni mediálním obrazem metrosexuality, načež začnou podléhat i femininním vzorcům chování, a genderová charakteristika pravého muže se tak postupně vytratí úplně. Vše graduje v okamžiku, kdy se muži neprojevují maskulinně vůbec a představují reprezentaci již pouze identity ženské. Manželky přetransformovaných mužů zjistí, že je k nim nic nepřitahuje, protože rovnováha mezi genderovými rolami a sexuální přitažlivostí byla posunuta. Až poté, co jsou genderové archetypy nastoleny zpět, společnost může opět harmonicky fungovat, alespoň takové je sdělení epizody „South Park se otepluje“.

5.3 Stereotypní vyobrazení ženy v Městečku South Park z hlediska genderové role

¹⁴² Mark Simpson v listu The Independent poprvé definoval pojem metrosexuality v roce 1994. Metrosexuál je podle něj „městský muž libovolné sexuální orientace, který se vyznačuje velkým smyslem pro estetiku a velkou část svého času a peněz věnuje svému vzhledu a životnímu stylu“. Viz. Mineralfit: *Metrosexualita – Konec opravdových mužů?* <http://www.mineralfit.cz/moda-a-trendy-clanek/metrosexualita-konec-opravdovych-muzu-162/#article-body> 5.4.2009.

¹⁴³ Satirickým spodobněním amerického reality pořadu *Queer eye for the Straight guy*. Viz. JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 131.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ BIRD, Elizabeth: *Aesthetic Neutrality*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 27.

Žena je v *Městečku South Park* vyobrazena několika různými způsoby, její vlastnosti jsou femininní, starající se, jemné a konejšivé. Stone a Parker vycházejí ze stereotypních vlastností matky a ženy jako takové. Většina ženských postav je v seriálu vystavěna tak, aby splňovala stereotypní představy femininního archetypu. Jde převážně o obraz matky, která poslouchá patriarchálního pána domu. Ovšem několik postav je vyobrazených i v souladu s feministickými teoriemi o rovnoprávnosti pohlaví. Například nejdůležitější zaměstnání při správě města vykonává žena, starostka McDanielsová.

Tvůrci používají stereotypních představ ke komponování charakteristik ženských postav, někdy i stereotypní vlastnosti kombinují. Například u postavy Sheily Broflovské kombinují reprezentaci role ženské, matky a představitelky židovského etnika. Stereotyp židovské matky je zde potvrzen,¹⁴⁶ v této podobě byl rozšířen do podvědomí například novelistou Philipem Rothem.¹⁴⁷ Tento stereotyp obsahuje vlastnosti postavy, jež se extrémně stará, ochraňuje své děti a silná vůči vnějším vlivům ohrožujícím její rodinu.¹⁴⁸

V epizodě „Smrt“ je Sheila zděšená obsahem fiktivního televizního pořadu a jeho dopadem na mladé diváky. Zorganizuje tedy protestní pochod směrem k sídlu televizní společnosti a při protestu samotném neváhá obětovat členy komunity města. Na tomto příkladu je vidět silný pud ochrany rodiny, hraničící s problematikou morální etiky.¹⁴⁹

Postava Sheily Broflovské ztělesňuje další příklad zpochybnění patriarchální nadvlády v současné společnosti, jelikož Sheila je velice mocná postava, která vládne rodině i svému muži. Několikrát v průběhu seriálu dokonce vedla obyvatele městečka za společným cílem nebo zahajovala různé společenské protesty.

¹⁴⁶ WOODBURY, Marsha: *Jewish Images That Injure*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 126.

¹⁴⁷ Philip Roth je americkým spisovatelem, který věnoval své literární dílo obrazu židovských příslušníků na půdě Spojených států amerických. In: BABORÁKOVÁ, Marie: *Philip Roth*. <http://www.spisovatele.cz/philip-roth> 15.2.2009.

¹⁴⁸ WOODBURY, Marsha: *Jewish Images That Injure*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 126.

¹⁴⁹ Epizoda „Smrt“ zároveň reflektuje společenské reakce na samotný seriál *Městečko South Park*, v rámci jeho děje existuje fiktivní televizní show „Terrence a Phillip“, což je určité alter-ego seriálu. Jedná se totiž o animovaný seriál s vulgárním obsahem, vůči kterému probíhají protesty, na tomto příkladu se Stone a Parker věnují i problematice televizní cenzury.

Další ženská představitelka, která kombinuje stereotypní vlastnosti několika sociálních skupin, je paní Blacková. Je přirozené, že jedinec spadá do několika kategorií, přičemž každá skupina má své charakteristické vlastnosti (zde Blacková splňuje charakteristiky etnické skupiny Afroameričanů vzhledem ke své barvě pleti), dále v rámci genderové perspektivy je matkou a manželkou, také ovšem bohatou ženou žijící v nejvyšší vrstvě sociálního spektra.

Liane Cartmanová je starostlivá matka, žena, která šíří a podporuje stereotypní genderové představy. Již v úvodní znělce seriálu je zobrazena s plechem plným upečeného cukroví, je to právě vlastnost ovládnutí kuchyňských dovedností, která ji dělá uznávanou po celém městě, a pomáhá ji znázorňovat jako femininní, jemnou a starající se osobnost.¹⁵⁰

Ženská sexuální identita je také součástí charakteristiky této postavy, protože ona je společně s postavou Šéfa sexuálně nejaktivnější postavou v South Parku. Postava Liany používá své sexuality jako nástroje, díky němuž může získat různé služby, je dokonce jediná žena ve městě, která vlastní erotické pomůcky, zatímco u ostatních rodin zůstává přítomnost těchto artefaktů tabu.¹⁵¹

Od dramaticky otevřeného konce poslední epizody první série,¹⁵² kdy zůstala nezodpovězena otázka, jaká je totožnost Cartmanova otce, je reprezentace postavy Liany Cartmanové značně modifikovaná. Tvůrci předkládají pointu příběhu hledání Cartmanova otce v další epizodě, kde se zjistí, že Liane je hermafrodit, což znamená, že vlastní i mužské genitálie. Ze situace vyplývá, že je ve skutečnosti Cartmanovým otcem, přičemž matka zůstává neznámá. Sexuální aktivitu této postavy dokládá značné znechucení většiny mužské populace města, která se tímto gestem přiznává k pohlavnímu styku s ní. Ovšem i po těchto událostech společnost městečka pokládá Liane Hartmanovou za ženu. Důvodem je právě genderová role, kterou Liane vykonává. Chodí oblékaná jako žena, má vysoký hlas, peče a hlavně zastává mateřskou roli a stará se o svého syna.

Vzhledem k počtu předních postav v seriálu tvoří ženy polovinu dospělých, ale ve středu dějových zápletek jednotlivých epizod se častěji ocitají

¹⁵⁰ JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007, s. 142.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 244.

¹⁵² Jednalo se o epizodu „Cartmanova máma je špinavá flundra“.

muži. Podobná situace se naskytá u dětských postav, tam jednoznačně převládá soustředění tvůrců na chlapecké postavy.

5.4 Reprezentace rodiny z hlediska genderového rozdělení rolí muže a ženy v Městečku South Park

Linn uvádí, že typická rodina vyobrazovaná v médiích se skládala z pracujícího muže, matky v domácnosti a dvou malých dětí. Tvrdí, že tato norma zřejmě zůstává stále platná, s jediným rozdílem - vzhledem k emancipaci a rovnoprávnosti žen je nyní i matka v rodině zaměstnaná. Nicméně Linn uznává, že je problematické vyobrazení jakékoliv typické nebo tradiční rodiny zastupující dnešní multikulturní a rozdílnou americkou společnost.¹⁵³

Také *Městečko South Park* vychází ze současných společenských norem definovaných vizuálními médii. Obraz rodiny stejně jako genderové role a reprezentace dětí jsou znázorněny tak, jak je současný divák televizních seriálů a situačních komedií zvyklý. V tomto formátu televizních pořadů je množství opakujících se rolí, například otec jakožto dobrý hlupák, který nezvládá výchovu vlastních dětí, a jeho žena, která je tichá a poslušná, vaří a tvoří oporu svému muži i zbytku rodiny.¹⁵⁴

Všechny hlavní dětské postavy seriálu jsou součástí instituce rodiny, i na základě tohoto jevu nám tvůrci sdělují informace o původu a vlastnostech předních charakterů. Rodiny Stana Marshe a Kylea Broflovského náleží k sociálně střední vrstvě, oba hrdinové mají ještě jednoho sourozence, takže podle Linna představují členy typické americké rodiny.¹⁵⁵ Na rozdíl od nich má postava Erica Cartmana pouze matku. Neúplnost rodinného zázemí v jeho případě působí na jeho egoistickou osobnost a reflektuje se v jeho citovém vztahu, který je velice chladný, bez emocí k okolnímu světu.¹⁵⁶ Rodina Kennyho McKormicka žije z podpory a je považovaná za jednu z nejchudších ve městě. Tvůrci vycházejí ze

¹⁵³ LINN, Travis: *Media Methods That Lead to Stereotypes*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 25.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 23.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 25.

¹⁵⁶ Nepříjemnost, egocentrismus a zlou podstatu této postavy znázorňuje i fakt, že se jí v rámci seriálu říká příjmením. Všechny dětské postavy se oslovují křestními jmény, jako například Stan, Kyle a Kenny, této postavě se však říká pouze Cartman.

stereotypní představy, že chudí nemají finanční prostředky na antikoncepci a mají velký počet dětí, takže je rodina znázorněna jako šestičlenná.

Obraz rodiny je charakterizován dílčími obrazy stereotypních představitelů rolí mužských, ženských a dětských. Animované komediální pořady jsou podle Perkinsové plné nadsázky a nepřesností, ale i tak vycházejí z reálného života. Situace, kdy otec sedí u stolu, žena servíruje jídlo a děti jsou neposedné, bývají dějištěm různých nejen animovaných anekdot, nicméně stále vycházejí z reálného základu a reflektují každodenní situace.¹⁵⁷

Na tomto případu mediální reprezentace rodiny můžeme vidět, že je zachycována v situacích pospolitosti, a to je také případ *Městečka South Park*. Problémy a různá konverzační témata se řeší u rodinného stolu při večeři, jako například v epizodách „Mé budoucí já“ a „Šedivý úsvit“.¹⁵⁸ Rodinná večeře představuje také roli sociálního pomocníka - pokud se rodiny chtějí kontaktovat, vést společnou diskuzi o určité záležitosti, děje se tak opět u domácí večeře, jako například v epizodách „Vše o Mormonech“ a „Víkend v Aspenu“.¹⁵⁹

V epizodě „Vše o Mormonech“ nám tvůrci představují dva rozlišné modely rodinného celku, Marshovy a Harrisonovy. Harrisonova rodina vyznává mormonskou víru a každý večer tráví společenskými aktivitami a hrami. V kontrastu s touto sociálně komunikující a fungující rodinou, která může vycházet z klasického vyobrazení rodiny ještě z dob, kdy nebyla média a moderní elektrické pomůcky, rodina Marshových symbolizuje nedostatek osobní komunikace v dnešní, médií ovládané společnosti. Stan se snaží po vzoru Harrisonových uspořádat rodinný večer, ale jeho nápad je přijat negativně. Matka jej neposlouchá a otec a sestra nechtějí upustit od sledování večerních programů v televizi. Na jednoduché anekdotě si můžeme všimnout kriticismu směřovaného na dnešní pasivní konzumenty vizuálních medií.

¹⁵⁷ PERKINS, T.E., *Rethinking Stereotypes*. In: BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979, s. 154.

¹⁵⁸ V epizodách všichni rodinní členové probírají rodinné problémy, budoucnost Stana či stáří a problémy s řízením motorového vozidla u nejstaršího člena rodiny, dědečka.

¹⁵⁹ Rodina Marshových se postupně seznamuje s Harrisonovými a Stotchovými, což se děje u večeře a v obývacím pokoji jedné z rodin.

5.5 Stereotypní znázornění dítěte a otázka existence dětského genderového vymezení v *Městečku South Park*

Hlavní postavy jsou v *Městečku South Park* zastoupeny čtyřmi malými chlapci. Jako dějiště interakce chlapců s ostatními dětmi slouží pozemek školy, kde probíhá nejvíce sociálních kontaktů mezi dětmi. Do školy v South Parku chodí přibližně stejně chlapců jako dívek, ale v rámci celého seriálu zaujímají chlapci procentuelně větší prostor než dívky. Aktéry děje jednotlivých epizod jsou většinou chlapečtí žáci. Zamyslíme-li se nad rozdělením dětí z hlediska reprezentace pohlaví, může se zdát nesprávné, že malí chlapci zaujímají v rámci pořadu větší prostor než dívky.

Pro srovnání může posloužit práce autorky McKee „Dítě jako obraz: Mediální stereotypy dětí“.¹⁶⁰ Předkládá nesouměrný počet mediálních reprezentací dětských postav v současných televizních pořadech a ve filmu, za použití příkladů filmů *Sám doma*, *Ten chlapec je postrach* a *Kdopak to mluví*.¹⁶¹ Hlavní dětský charakter je představován chlapeckou postavou, děvče se v prvních filmech série nevyskytuje,¹⁶² určitá druhořadost začlenění dívčí postavy do filmu se potvrzuje v *Ten chlapec je postrach* a *Kdopak to mluví*. Ve svém druhém pokračování jsou tyto filmy obohaceny o přední dívčí postavy.

Podobným příkladem chlapeckých rolí v popředí filmového a televizního děje je i samotný seriál *Městečko South Park*. Chlapci jsou hlavními postavami od první již zmiňované epizody *Spirit of Christmas*, kde se žádné děvče vůbec nevyskytuje. Ovšem od začátku první série je viditelná alespoň jedna dívčí postava, jde o Wendy Testaburgerovou, která je partnerkou hlavní postavy seriálu, Stana. Nejde však o postavu jednající samostatně či nějak důležitou pro vývoj děje. Wendy je na začátku pouze součástí Stanovi identity,¹⁶³ je postavou,

¹⁶⁰ MCKEE, Kathy Brittain: *The Child as Image: Media Stereotypes of Children*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 159.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 160-61.

¹⁶² Všechny jmenované filmy byly úspěšné natolik, že vzniklo minimálně ještě jedno pokračování.

¹⁶³ Wendy se stává důležitou postavou od druhé série seriálu, v několika epizodách seriálu hraje dokonce hlavní roli, například v „Tomova plastická chirurgie“ a „Videokomplet rozmazlené kurvy“.

kteřá se participuje událostí v seriálu po Stanově boku, není však hlavní aktérkou samostatného děje.

Některé epizody seriálu se věnují i obrazu dívčí role. Postava dívky Bebe¹⁶⁴ je vysunuta do popředí děje v epizodě „Kozy rozbily partu“. Již název napovídá o genderové exploataci obrazu dospívajících dívek. Chlapci začnou projevovat značný zájem o svou spolužačku Bebe, přitom nikdo z nich netuší, jaký je skutečný důvod jejich zájmu. McKee tvrdí, že „dívky sexuální vykořisťování zjednodušuje na pouhé objekty“.¹⁶⁵ Této myšlence odpovídá i zápletko epizody v seriálu, kdy chlapci bojují o Bebinu pozornost v zajetí sexuálních pudů, kterým zatím sami nerozumí. Pointou příběhu je, že chlapci nejeví zájem o dívčí personální identitu, zaujalo je rozvíjející se poprsí, které aktivovalo jejich až animální instinkty.¹⁶⁶

Téma dívčí komerčně vykořisťované sexuality je dále rozebíráno v epizodách „U Rozinek“ a „Videokomplet rozmazlené kurvy“. Namísto zesměšňujícího přístupu tvůrci kritizují současnou mediální ideologii, v rámci které se z dospívajících dívek stávají objekty komerčního zájmu.

Stone a Parker se v epizodě „U Rozinek“ vyjadřují ke komerčnímu zneužívání dospívajících dívek. „U Rozinek“ je satiricky spodobněná americká restaurace Hooters,¹⁶⁷ která zaměstnává „ty nejhezčí roztleskávačky z celé Ameriky“.¹⁶⁸ Tvůrci ukazují, že je nemorální využívat sexuality dospívajících, sdělují, že je lehké pro chlapecké či mužské představitele nechat se ošálit vizuální

¹⁶⁴ Postavy Wendy a Bebe jsou hlavní dívčí představitelky seriálu, zatímco většina chlapců je v *Městečku South Park* pojmenovaných, dívky zůstávají v anonymitě, což poukazuje na jejich menší důležitost v rámci seriálu.

¹⁶⁵ MCKEE, Kathy Brittain: *The Child as Image: Media Stereotypes of Children*. In: LESTER, Paul Martin – ROSS, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003, s. 165. (Př.L.T.)

¹⁶⁶ Znázornění chlapců jakožto štěkajících psů bojující o kořist je satirickou či metaforickou podobou mužského stereotypu, který bojuje s ostatními muži o náklonnost ženy.

¹⁶⁷ Americká síť restaurací Hooters je předobrazem restaurace „U rozinek“ v Městečku South Park viz. MILLER, Ellen: *Raisins, Whores and Boys: Gender and Sexuality in South Park*. In: ARP, Robert ed: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007, s. 177.

¹⁶⁸ Hooters of America, Inc.: <http://www.gastrotrend.cz/7-rubriky-clanky/11-inspirace-restaurace/91-paragrafy-poradna/492-hooters-restaurant-planuje-expanzi-do-ceske-republiky-a-na-slovensko.html> 16.4.2009.

přitažlivostí pracujících dívek, jež jsou zobrazovány jako vykořisťované sexuální objekty.

V epizodě „Videokomplet rozmazlené kurvy“ je hlavní postavou Wendy, která nechápe populární kulturu a její představitelky, bohaté celebrity, jako je například Paris Hilton.¹⁶⁹ V konečném morálním sdělení epizody tvůrci kritizují současné mediální nároky na dospívající dívky a existenci kultu krásy současných vizuálních médií. Vyjadřují se také ke komerčním aspektům módních trendů a mentorují, že by mladé dívky neměly podléhat módním výstřelkům. Navzdory vulgárnímu názvu epizody nás může zaujmout snaha Parkera a Stonea sdělit morální poučení mladým dívkám. Téma této epizody totiž koresponduje s percentuelní převahou epizod, v nichž jsou aktéry děje muži a chlapci. Vulgaritu a satirické zesměšnění současných trendů a celebrit již můžeme chápat jako nedílnou součást *Městečka South Park*.

¹⁶⁹ Paris Hilton tvůrci znázornili jako nic nedělající alkoholičku, kritika byla v tomto případě opravdu tvrdá, viz překlad originálního názvu epizody „Videokomplet super rozmazlené kurvy“, tou je v této epizodě zmiňovaná Paris Hilton.

ZÁVĚR:

V práci jsem se snažil odhalit způsob, jakým tvůrci televizního seriálu *Městečko South Park* zacházejí s fenoménem stereotypu a stereotypních reprezentací určitých společenských skupin. Vyšel jsem z odborných sociologických studií, které definují pojem stereotypu a věnují se procesu stereotypizace a kategorizace, na základě těchto prací jsem analyzoval výskyt stereotypu, jeho podobu a také řadu postav splňujících stereotypní vlastnosti v seriálu.

V *Městečku South Park* se vyskytuje velké množství stereotypních reprezentací minoritních skupin americké společnosti. Nejvíce prostoru v rámci celého seriálu zabírají reprezentace náboženských skupin, etnických minorit a genderově rozdělených rolí muže a ženy. Právě reprezentace těchto skupin jsou předmětem analýzy hlavních kapitol této práce. V rozebíraném seriálu lze vidět i mnoho jiných reprezentací vystavených na stereotypních představách. Stereotypní vlastnosti skupin, kterým jsem se v této práci nevěnoval, jako například stereotypy národnostních skupin, slouží také jako námět děje a vtipů, ovšem nevyskytují se v seriálu v takové míře. Z toho důvodu jsem je ve své práci nezkoumal.

Městečko South Park je komediální televizní seriál, který vychází z jednoduché vizuální reprezentace znázorňovaných jevů z důvodu lehké srozumitelnosti. Stereotypní vlastnosti zobrazovaných skupin jsou totiž v první řadě použity k vytvoření prosté charakteristiky znázorněných postav. Po prezentaci stereotypního obrazu příslušníka určité skupiny dochází k zesměšnění této stereotypní představy, tvůrci tak vychází ze stereotypů sdílených dnešní společností a zároveň poukazují na nelogičnost a absurditu podstaty většiny stereotypů. Jako příklad zopakují již zmiňovanou scénu z epizody „Křesťanský rock“, kde se od Tokena Blacka, jakožto příslušníka Afroamerického etnika očekává, že má muzikální citění a na půdě baskytaru, na kterou umí hrát. Stereotypní představa muzikálního černocho je zde zdrojem anekdoty, tvůrci ale pracují dále s divákovým očekáváním, sdělují, že Token opravdu baskytaru vlastní a bez předchozích zkušeností na ni dokáže výborně hrát. V tento moment

tvůrci pracují se zveličenou podstatou stereotypu a tak ji zesměšňují. Ukazují tedy i záporné stránky stereotypního vnímání určitých skupin. Aby svůj postoj ke stereotypu ještě utvrdili, představují zástupce různých minoritních skupin také jako individua, příkladem může být zmiňovaný Token Black, nebo jedna z předních postav seriálu, Šéf.

Stereotyp je v seriálu znázorněn pomocí vizuální reprezentace, která vychází z tradic politického komiksu a karikaturní kresby. Dále je v seriálu přítomna jazyková stylizace a práce s hlasem, i motivace a jednání postav je prezentováno tak, aby výsledný obraz splňoval stereotypní vlastnosti. Následně po výskytu anekdoty vycházející ze stereotypní reprezentace tvůrci poukazují na absurdní podstatu zveličeného stereotypu, a tak neutralizují její výslednou výpovědní hodnotu. V epizodě „Dva dny před pozítím“ je přítomna stereotypní představa o lakomém příslušníku židovského etnika. Vyobrazení chamtivého Žida je zde zdrojem anekdoty, vzápětí je ale odhaleno, že je takový každý příslušník židovského původu, a že všichni Židé nosí na krku měšec se zlatem. Ve výsledku je stereotypní představa sama zveličena a zesměšněna, nemyslím si tedy, že by seriál ukazoval pouze negativní stereotypní představy, upozorňuje spíše na celkovou komplexnost tohoto fenoménu.

Náboženské skupiny včetně organizace římskokatolické církve jsou zdrojem stereotypních představ a předsudků v seriálu. Tvůrci zesměšňují náboženské organizace, avšak v morálních sděleních na konci epizod věnujících se náboženské tematice, podporují zdravou lidskou víru ve vyšší moc a náboženský pluralismus. Stereotypní představy například příslušníků římskokatolické církve jsou tedy v seriálu použity k zesměšnění dotyčných, na druhou stranu myšlenky řečené postavami v seriálu dokazují, že seriál není nábožensky netolerantní, a že dokonce podporuje náboženskou víru a pluralitu.

Na příkladu etnické skupiny Afroameričanů jsem zjistil, že *Městečko South Park* je rasově tolerantní a nepodporuje rasově motivované představy a předsudky. Stereotypní představy týkající se Afroameričanů v seriálu lze sice vypořádat, ale jsou prezentovány ve formě drobných anekdot. Černí američtí

obyvatelé jsou v *Městečku South Park* celkově chápáni jako rovnocenní spoluobčané.

Z hlediska genderového rozdělení rolí je zachována stereotypní představa o chování muže a ženy. Dominující maskulinní a femininní vlastnosti jsou v seriálu terčem anekdot, zároveň však tvůrci sdělují, že si jsou těchto rolí vědomi, a místy nabízí i řešení týkající se současných otázek v oblasti gender studií. Překvapivé bylo zjištění, že například v epizodě „U rozinek“, se tvůrci věnují vykořisťované sexualitě dospívajících dívek a varují před komerčním tlakem na jedince v dnešní společnosti.

Došel jsem k závěru, že seriál je tolerantní, ať už k náboženskému vyznání, etnickému původu nebo společenským minoritním skupinám. Netvrdil bych, že seriál potvrzuje negativní předsudky týkající se stereotypizovaných skupin, a že nabádá diváka ke stereotypnímu zařazování či diskriminaci. Stereotypní skupiny, které se v seriálu vyskytují nejvíce, jsou prezentovány s ohledem na detail, jedinci spadající pod kritéria těchto skupin jsou vylíčení také jako individua.

ANOTACE:

Autor: Lukáš Trčka
Katedra divadelních, filmových a mediálních studií
Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Název diplomové práce:
Kulturní stereotypy v seriálu Městečko South Park

<i>Vedoucí diplomové práce:</i>	Mgr. Jakub Korda
<i>Počet znaků:</i>	92 125
<i>Počet příloh:</i>	0
<i>Počet titulů použité literatury:</i>	29
<i>Klíčová slova:</i>	Městečko South Park, Televizní seriál, Stereotyp, Média, Náboženství, Gender, Afroamerické etnikum

Bakalářská diplomová práce se zabývá analýzou animovaného televizního seriálu *Městečko South Park* z hlediska stereotypních kulturních reprezentací. Principem selekce rozsáhlého materiálu (12. sezón) je reprezentativní charakter konkrétních epizod k hlavnímu tématickému zaměření – tedy stereotypu a procesu stereotypizace v kulturních textech. V úvodu práce je vymezen samotný koncept stereotypu, v následujících kapitolách je práce již zaměřena na klíčové podkategorie stereotypních reprezentací sociálních skupin vymezených minoritním etnikem, náboženským vyznáním a gendrem. Práce zkoumá formu stereotypní reprezentace těchto skupin a výslednou hodnotu sdělení vzhledem k vyobrazenému jevu, také se zabývá tím, zda seriál stereotypní představy stvrzuje či vyvrací a kriticky komentuje.

ANNOTATION:

Author: Lukáš Trčka
Katedra divadelních, filmových a mediálních studií
Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Title of the thesis:
Cultural Stereotypes in South Park Series

<i>Supervisor of the thesis:</i>	Mgr. Jakub Korda
<i>Number of characters:</i>	92 125
<i>Number of supplements:</i>	0
<i>Number of used literature items:</i>	29
<i>Key words:</i>	South Park, Television series, Stereotype, Media, Religion, Gender, Afro-American ethnics

The bachelor thesis is concerned with the animated television series *South Park* and its analysis which is focused on stereotypical cultural representations. The key to selection of an extensive material of twelve seasons is a representational characteristic of its single episodes due to phenomena of stereotypes and processes of stereotyping in cultural texts. In the introduction of the thesis the concept of the stereotype is specified, in further chapters the thesis is focused on stereotypical representations of social groups determined by ethnics' minority, religious views and gender. The thesis analyzes the form of stereotypical representation of these groups, and the consequential value of its content due to phenomena which it reflects. It also focuses on stereotypical image and whether it is confirmed or disproved and critically commented.

Literatura a prameny:

ARP, Robert ed.: *South Park and Philosophy. You know, I learned something today*. Malden: 2007.

BARRETT, Michele aj.: *Ideology and Cultural Production*. New York: 1979.

DYER, Richard: *The Matter of Images*. London: 1993.

HANLEY, Richard ed.: *South Park and Philosophy. Bigger, Longer and more penetrating*. Chicago: 2007.

HINTON, Perry R.: *Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: 2000.

JOHNSON-WOODS, Toni: *Blame Canada! South Park and Contemporary Culture*. New York: 2007.

LESTER, Paul Martin – **ROSS**, Susan Dente: *Images that Injure, Pictorial Stereotypes in the Media*. Westport: 2003.

OAKES, Penelope J. - **HASLAM**, S. Alexander - **TURNER**. John C.: *Stereotyping and social reality*. Oxford: 1994.

Citované Internetové zdroje a články:

<http://navajo.cz/>

<http://south-park.cz/>

<http://tisk.cirkev.cz/>

<http://www.absoluteastronomy.com/>

<http://www.budinsky.cz/>

<http://www.catholicleague.org/>

<http://www.ct24.cz/>

<http://www.gastrotrend.cz>

<http://www.genderonline.cz/>

<http://www.isaachayes.com/>

<http://www.killfile.org/>

<http://www.kshk.cz/>

<http://www.mineralfit.cz/>

<http://www.novinky.cz/>

<http://www.outfit4events.com/>
<http://www.quickstopentertainment.com/>
<http://www.southparkstudios.com/>
<http://www.southparkstuff.com/>
<http://www.spisovatele.cz/>
<http://www.unhcr.cz/>
<http://www.urbandictionary.com/>

BABORÁKOVÁ, Marie: *Philip Roth*. [online] Dostupné z <

<http://www.spisovatele.cz/philip-roth> > [cit. 15.2.2009]

BUDINSKÝ, Václav: *Nejlepší židovské anekdoty*. [online] Dostupné z <

<http://www.budinsky.cz/nejlepsi-zidovske-anekdoty> > [cit. 12.3.2009]

DVOŘÁK, Stanislav. *Cruise prohrál bitvu ve válce se South Parkem*. [online]

Dostupné z < <http://www.novinky.cz/clanek/85724-cruise-prohral-bitvu-ve-valce-se-south-parkem.html> > [cit. 14.3.2009]

DVOŘÁK, Stanislav. *Nové série South Parku míří na mobily*. [online] Dostupné

z < <http://www.novinky.cz/clanek/121599-nove-serie-south-parku-miri-na-mobily.html> > [cit. 14.3.2009]

DVOŘÁK, Stanislav. *Seriál South Park skončí celovečerním filmem*. [online]

Dostupné z < <http://www.novinky.cz/clanek/155191-serial-south-park-skonci-celovecernim-filmem.html> > [cit. 14.3.2009]

HAYES, Isaach: *My Frames*. [online] Dostupné z <

<http://www.isaachayes.com/myframes.html> > [cit. 20.3.2009]

MAHONEY, Kardinál Roger: *Skandály kolem sexuálního zneužívání dětí v USA*.

[online] Dostupné z < <http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/skandaly-kolem-sexualniho-zneu-ivani-deti-v-usa.html> > [cit. 24.2.2009]

TIPTON, Scott: *And justice for all*. [online] Dostupné z <

<http://www.quickstopentertainment.com/comics101/98.html> > [cit. 10.3.2009]

VOROSOVÁ, Markéta: *Christine L. Williams: „Still a Man’s World: Men Who Do „Women’s Work“*. [online] Dostupné z <

http://www.genderonline.cz/download/Rocnik01_4_2000.pdf > [cit. 15.3.2009]

Catholic League (U.S.). In: Absolute Astronomy. [online] Dostupné z < [http://www.absoluteastronomy.com/topics/Catholic_League_\(U.S.\)](http://www.absoluteastronomy.com/topics/Catholic_League_(U.S.)) > [cit. 19.3.2009]

Genderové pronásledování. In: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. [online] Dostupné z < http://www.unhcr.cz/dokumenty/sgv_08.doc > [cit. 16.4.2009]

Hooters Restaurant plánuje expanzi do České republiky a na Slovensko. In: Gastrotrend. [online] Dostupné z < <http://www.gastrotrend.cz/7-rubriky-clanky/11-inspirace-restaurace/91-paragrafy-poradna/492-hooters-restaurant-planuje-expanzi-do-ceske-republiky-a-na-slovensko.html> > [cit. 16.4.2009]

Kristusky. In: Outfit for Events. [online] Dostupné z < http://www.outfit4events.com/christ-shoes-p-155.html?currency=CZK&language=cz&number_of_uploads=0 > [cit. 15.3.2009]

Městečku South Park hrozí v Rusku zákaz. In: ČT24. [online] Dostupné z < <http://www.ct24.cz/relax/27904-mestecku-south-park-hrozi-v-rusku-zakaz/> > [cit. 6.3.2009]

Metrosexualita – Konec opravdových mužů?. In: Mineralog. [online] Dostupné z < <http://www.mineralfit.cz/moda-a-trendy-clanek/metrosexualita-konec-opravdovych-muzu-162/#article-body> > [cit. 5.4.2009]

Nigga. In: Urban Dictionary. [online] Dostupné z < <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=nigga> > [cit. 5.4.2009]

Přijde člověk do nebe. In: Mozaika. Křesťanské společenství Hradce Králové. [online] Dostupné z < <http://www.kshk.cz/humor/nebeske.html> > [cit. 15.3.2009]

South Park Lashes Out Again. In: Catholic League. [online] Dostupné z < <http://www.catholicleague.org/catalyst.php?year=2002&month=April&read=1395> > [cit. 19.3.2009]

Stereotyp. In: Navajo. Otevřená encyklopedie. [online] Dostupné z < <http://stereotyp.navajo.cz/> > [cit. 4.3.2009]

The Spirit of Christmas. In: Killfile. [online] Dostupné z < <http://www.killfile.org/soxmas/> > [cit. 5.4.2009]

The Spirit of Christmas: Frosty vs. Jesus. In: South Park Stuff. [online]

Dostupné z <

http://www.southparkstuff.com/specials/the_spirit_of_christmas_jesus_vs._frosty/

> [cit. 19.2.2009]